№. 55. —— Kesknädalal, 28 juulil 1910. —— № 55.

Pealinna Teataja

Esimene aastakäik.

Ilmub kirjaſtuſe ühiſuſe „Ühiſelu" kulul igal kesknädalal ja laupäewal.

Kaaſandeks on õiguſteadline kuukiri „Seadus ja Kohus" ja „Eeſtimaa Talurahwa Seadus". — Kontor on awatud äripäewadel kella 10—5 päewal, püha päewadel ja kroonu pühadel kell 12—2 päewal.

Toimetus ja talitus:
СПБ. Офицерская ул. № 5.
Telefon № 263-24.

Tellimiſe hind poſtiga:
12 kuu peale 4 rub. — k.
6 „ „ 2 „ 10 „
3 „ „ 1 „ 05 „
2 „ „ — „ 70 „
1 „ „ — „ 35 „
Wäljamaale 6 rubla aaſtas.

Kaaſande „Seadus ja Kohus" eeſt on juurde makſa: aaſtas 50 kop., pooles aaſtas 25 kop. ja „Eeſtimaa Talurahwa Seaduſe" eeſt 75 kop.

Üksik number makſab 4 kop.
Wäljaſpool Peterburi 5 kop.

Adreſſi muutmine — 10 kop.
ja endine adreſs kui ka ſelle nummer üles anda.

Ilmunud trükiſt:
E. Zola romani „Söekaewajad," 13., 14. ja 15. anne. Wiimaſel, 15 andel ilutrükkkaaned hinnata kaaſas. Ande hind 12 kop. Kõik kokku köidetud 2 rbl.
W. Proletarlane: „Sõnajalad." H. 50 k.
Saada Peterburis „Ühiſelu" raamatuk., Офицерская, 5, ja hra A. Kõddara rmtkpl., Мѣщанская, 22.

Rohkem tegelikule aluſele.

Mõne päewa päraſt aſtub üheksas Eeſti karskuſe-ſeltſide kongreſs Walgas kokku, et inimeſſoo ſelama waenlaſe, alkoholi, waſtu wõitlemiſeks mõjuwaid abinõuſi otſida. Selleks ſõidawad üle terwe kodumaa, ja waheſt ka wäljaſtpoolt, karskuſetegelaſed kokku, peawad kõneſi ja wirgutawad üksteiſt üles wõitluſele alkoholi waſtu. Lubatagu ſel puhul ka meile, kui eemalſeiſjatele, hoop ſekka lüüa, oma arwamiſi karskuſe töö kohta awaldada.

Kui arwatakſe, et meie praeguſes karskuſe liikumiſes juurt karskuſe wõitu ehk alkoholi kaotuſt näeme, ſiis ekſitakſe. Alkoholi tarwitamine kaswab aaſta-aaſtaga alataſa, juſt niiſama nagu karskuſe kongreſſidel iga aaſtaga karskuſetööd ikka „põhjalikumaks" tehakſe. Et mitte walearwamiſi enda ütleluſe kohta ſünnitada, paneme arwud, mis alles hiljuti ajalehtedeſt läbi käiſiwad, tõenduſeks ette.

1900 aaſtal joodi Liiwi kubermangus kroonu wiina 424,697 pange 3.246,303 rubla wäärtuſes ära, kuna aga minewal 1909 aaſtal pangede arw juba 1.096,434 peale oli kaswanud ja raha ſumma, mis ſelle alkoholi kraami peale ära on kulutatud 6.550,676 rbl. wälja tegi. See on terwelt pool rohkem kui 9 aaſta eeſt tagaſi. Ühekſa aaſta eeſt ei olnud meie karskuſe liikumine kaugeltki ſellel järjel kui praegu: meil oli waheſt ehk küll rohkem nime kaudu karskuſe-ſeltſiſi olemas, kuid et need ſeltſid elujõuliſed ei olnud, ſeda tunniſtab ſee nähtus, et nad kas päris hinguſele on läinud, ehk nüüd waheſt nii palju oma tegewuſeſt tunniſtuſt annawad, et iga aaſta maakonna politſeile aaſta aruande ära annawad. Sel korral oli rohkem waimuſtuſe tuhinat ſeltſide aſutamiſeks ja ei tuntud ju ka muid hariduſliſe otſtarbega ſeltſiſi — põllumeeſte ſeltſideſt wõtſiwad harilikult wanemad inimeſed majanduſliſel otſtarbel oſa, kuna nooremad endid karskuſe-ſeltſide ümber koguſiwad. Wale arwamine oleks, et need kõik, kes ſiis — ja oſalt ka praegu — karskuſe-ſeltſide liikmeks end üles andſiwad, täieliſe karskuſe-mõtte poole-hoidjad oliwad: kes ei mäletaks küll neid waidluſi, mis ſel ajal küſimuſe üle peeti, kas täis-karskus wõi parajus. Meie arwates aga ei palu ſee nähtus, kui karskuſe tegelaſed ſelle üle waidlewad, kas pitſi wõtmine lubatud on, mitte juſt kõige paremat tunniſtuſt ſelleſt, et need tegelaſed karskuſe eneſe päraſt wõitlejate ridadeſſe aſtuſiwad.

Et karskuſe-tööd tehtud ei oleks, ſeda wõiks küll keegi waewalt maha ſalata. Kui palju ei peeta igas karskuſe-ſeltſis alkoholi kahjulikkuſe üle kõneſi ja ei agiteerita karskuſe kaſuks. Wiimaſel ajal püütakſe ju iſegi laſtele karskuſe-tundiſi anda ja pannakſe karskuſe kihutajad, kes karskuſe heaks alalaſa tööd peakſiwad tegema, ametiſſe. Siis ei wõi ka ära unuſtada, et meie ajakirjandus pea ühel häälel alati alkoholile waenulikult waſtu aſtub ja karskuſe kihutuſetöö heaks oma weerguſi awab. Kuid ſiiski peab ſellele ſeiſukohale aſuma — kui õiglane tahab olla — et ſee töö wähe wilja on kannud. Kui juba ühekſa aaſta jooksul kroonu wiina tarwitamine ühes kubermangus peale poole ſuuremaks on kaswanud, ſiis wõib arwata, et õlle ja weinide pruukimiſega ſugugi teiſtſugune lugu ei ole — ühe ſõnaga, et terwe joomine edeneb. Miks ei peaks ſiin meie karskuſetöö mitte mõjuma?

Tahtmata peab ſiin tunniſtama, et neil õigus on, kes kinnitawad, et palja ſõnadega wõimata on midagi ära teha. Karskuſe-aſi tunniſtab ſeda kõige ſelgemalt. Meie arwates aſuwad karsklaſed ſellega juſt wäga walel aluſel, kui nad räägiwad, et alkoholi kahjulikkuſe ſelgitamine ſuur karskuſetöö edendamine on. Joomiſe kahju tunneb joodik iſe kõige paremini, kuid ta läheb ja joob ſelleſt hoolimata. Ja Soomes, kus karskuſe-mõte juba kõige laiemale on lagunenud, ſaadi ka ſelleſt aru, et kõik kõnede pidamiſed ja karskuſe-kurſuſte toimepanemiſed jandi-tegemine on, waid õiget karskuſt ainult ſeaduſandliſel teel wõib makſma panna. Ka meie piſukeſes Paides ſai karskuſe-ſelts „Idu" wäga heaſti tunda, kui läbikukkunud ta oli, kui tuletõrjujate-ſeltſile üleskutſe awaldas, et wiimane oma pidudelt alkoholi eemale jätaks: tagajärg oli, et tuletõrjujad järgmiſel pidul weel kahekordſe agaruſega endi alkoholi nälga kuſtutaſiwad. Nii on lugu kõigi nende kõnede ja ettelugemiſtega: joodik kuulab neid iſe ka pealt, aga nii pea kui ſee mööda on, läheb külma rahuga lähemaſſe alkoholi müügikohta ja joob edaſi, nagu ei oleks midagi olnud.

Kui minewal aaſtal Narwas karskuſe-kongreſſil keegi ſeda küſimuſt tahtis puudutada, kuidas wõimaluſt tuleks otſida, et alkoholi allikaid kinni ſulgeda, ſiis tähendas kongreſſi juhataja, et ſee päewakorda ei käi, õigem, et ſee kongreſſi wõimupiiris ei ole. Ja ſeep ſee kõigi nende kongreſſide nõrk külg ongi. Seal wõib küll kõikſugu otſuſi teha, ſoowiſi awaldada ja alkoholi põrgu põhja ära wanduda, aga tegelikult kõigiſt neiſt otſuſteſt ehk ſoowiawalduſteſt midagi läbiwiia, ſelleks ei ole mingit wõimaluſt. Ja ſellepäraſt oleks meie arwates juſt waja, et karskuſe-ſeltſid ſarnaſele tööle aſukſiwad, mida neil täieſti wõimalik on teha ja mis oma kaſu mitte ülesnäitamata ei jäta.

Üks ſarnane ülesanne, mis ka mitte karskuſe-ſeltſidel üle jõu ei käiks, oleks linnades karskuſe wõõraſtemajade awamine. See ei ole mitte enam uus mõte, aga tänini ei ole ſeda weel kodumaa linnades wiſt kuſagilgi teoks tehtud. Meie linnades on wõõraſtemajaſi küll ja küll, kuid kõik need on ka ühtlaſi alkoholi müügikoopad ja ſellepäraſt mitmete halbuſtega ühendatud. Kas ei wõiks aga karskuſe-ſeltſid kodumaa linnadeſſe ſarnaſeid wõõraſtemajaſi aſutada, kuſt alkohol eemale on tõrjutud. Meie arwates ſaaks ſarnaſte wõõraſtemajade tarwitajaid wäga palju leiduma, muidugi kui wõõraſtemaja ka teiſtes tingimiſtes eeskujulikult ſiſſe on ſeaditud ja liiga kõrgete hindadega juſt tarwitajaid tagaſi ei tõukaks. Ka aineliſeſt küljeſt tooks ſee ettewõte iluſat tulu pealegi, ehk kui ſeda ka mitte, ja karskuſe-ſeltſidel waheſt aaſtas mõni kopikas juurdegi tuleks makſta, ſee ei tohiks jälle kedagi weel ära kohutada, ſelle ettewõttega on tegelikult ikka rohkem karskuſe-mõtte kaſuks ära tehtud, kui tuhandate kõnede ja hurjutamiſtega kokku.

Maal, ſuurte teede ääres, ei ole teekäijate jaoks muid öömaja kohtaſi olemaski, kui kõrtſid. Inimene, kes pikemat teed ſõidab, on ſunnitud juſt kõrtſis omale öökorterit wõtma, kuna aga ſeda ju igaüks muidugi teab, kui hea puhkamine ſeal wõimalik on. Keſtab ju mõnes, rohkem kõrwaliſes kõrtſis, joomine öö otſa edaſi, ja joodikute kära ja lärm ei anna ka wäſinud teekäijale rahu. Tahaks aga keegi meie kõrtſideſt midagi ſöögipoolſt oſta, ſiis on ſellega weel kõige täbaram lugu: kõrtſipidajad muretſewad küll ſelle eeſt, et teekäijatel juua oleks, aga kas teekäijad ka ſüüa ſaawad, ſelle eeſt juba joogikohtade pidajad maal ei muretſe. Selleſt ſee ſiis ka tulebki, et igal ühel, kes wähegi pikemale teele läheb, leiwakott kaaſas on, kuna harilikult kuiwa leiwa niiſutamiſeks pudel õlut peale juuakſe.

Kas ei wõi karskuſe-ſeltſid ſiin jällegi wäga kaſulikku tegewuſt alata? Mis oleks, kui karskuſe-ſeltſid ſuuremate ja käidawamate teede äärde teekäijatemajad aſutakſiwad, kus teekäijad korralikku ſööki ja jooki ning öömaja leiakſiwad. Ei makſaks karta, et need majad tarwitajaid ei leiaks, ja peaaegu tulekſiwad kulud tuludega ka waſtamiſi kokku. Aga mis peaaſi, ſellega oleks ſuur ſamm tegeliſel karskuſewäljal edaſi aſtutud ja niiſuguſe aſja peale ei tohiks kahju olla jõudu kulutamaſt.

Muidugi kerkib kohe küſimine, kuſt karskuſe-ſeltſid niiſuguſte ettewõtete teoſtamiſeks raha ſaawad. Tõſi ta ju on, et kulukitſimus paljud head aſjad ja ettewõtted kolikambriſſe heidab, aga hea tahtmiſe juures ſaab ka kuludeſtki üle. Nagu alles hiljuti kuulſime, tahab Paide noor karskuſe-ſelts „Idu" kõrgewäärtuſliſt maja omale ſeltſimajaks muretſeda, olgugi, et ſeltſil raha ei ole. Ju ſellegipäraſt ikkagi kuludeſt üle loodetakſe ſaama.

Eeſolewaks karskuſe-ſeltſide kongreſſiks oleks meie ſoow ſee, et mitte paljalt iluſate ſõnadega wõi keeruliſte reſolutſionidega kongreſſi protokollid täidetud ei ſaaks, waid et iga karskuſe-ſelts ſealt ſeda tunnet koju kaaſa wiiks, et waja on tegelikult karskuſemõtet makſma panna. Tööwäli on lai ja ſuur, ſealt leidub tööd mitmeſuguſt, kui aga tahetakſe tööd teha. Niikaua aga kui töö ainult ſõnades ſeiſab, annawad karskuſe-ſeltſid ainult oma jõuetuſeſt tunniſtuſt ja laiema rahwahulga ſilmis alaneb nende wäärtus. Sõnad on ju ka küll hea aſi omal kohal, aga teod peawad ikka ſõnade kannul käima.

A. Grenzſtein ja „Kodumaa korraldus".

Wana politikamees on jälle nähtawale tulnud; ta on pikema rea kirjatööſi kirjutanud, oſalt, et ennaſt peſta, oma politiliſi ſihtiſi paljaſtada, oſalt, et waſtaſeid kukutada ja oma wiha, mis aaſtate jooksul tema hinge närinud, kuſtutada. Suurema ajalehtede poolt on aga tema ſeletuſi karmilt waſtu wõetud, teda kui inimeſt, kui ſeltſkonna tegelaſt, politikameeſt, koguni kui ka kirjanikku — oſawat keeleſeppa maha tõmmatud ja laidetud. Otſus on järgmine: Grenzſtein on kas null, wõi weel enam, Grenzſtein on alla nulli, tema on negatiwiline nummer Eeſti politikas ja Eeſti elus üleüldſe. Kahjuks, ei juhtu mul praegu mõnda neiſt otſuſteſt käepäraſt olema, ſilmitſekſime neid wähe tähelepanelikumalt, et nendeſt paremini aru ſaada ja et näidata, kuidas meie neid mõiſta wõikſime.

Grenzſteini aaſtad, tema tegewuſe aaſtad on möödas; minewiku udu katab nagu looriga nooremate eeſt ſelle aja wõitluſe õhku. Nähtawaſti on Grenzſteini aſjas ſõna peaaſjaliſelt üheajaliſed, ſee on need, kes neid aegu iſe üleelanud, wõtnud. Muidugi on üheajaliſed ſelles ajas ſündinud aſju, mil nad ſündmuſi kaaſa elanud, ſelgemalt näinud, oma ſilmaga näinud. Nemad on aga ka erapoolikumad kui meie järeltulewa päewade ſugu, meie oleme külmawereliſemad ja erapooletumad, ſellepäraſt olgu ſiis õigus ka meie ſõnale antud ja ärgu pandagu mitte pahaks, kui meie minewiku ſündmuſi wähe teiſiti hindame, ja kui meie wildakuid jooni lõumame, ſiis ärgu ſedagi meile ſüüks arwatagu. Ma ei kirjuta ſiin Grenzſteini aegſeſt ſündmuſteſt mitte, kui ajaloolane, kes ſelleaja meeleolu igate pidi kätte ſaada on katſunud, waid ma kirjutan iſikliſe aruſaamiſe peale nii kuidas ſee mõningate Grenzſteini tema ja waſtaſte polemiliſte tööde, kui ka omaajaliſte ſuuſt kuuldud ja ſaadud teadeteſt wälja kaswab.

Kõige eſmalt märgin ma ſiin üles, et Grenzſteinil, tema töödel ſuuri ja waimuſtatud poolehoidjaid on olnud. Olid need pahemad? Kaugeltki mitte. Tunnen neid, kui tubliſi ja poſitiwiliſi rahwa tööpõllu harijaid. Imeſtamiſewäärt on weel ſee, et nii mitmeſt neiſt Tõniſſoni politika poolehoidjad oliwad, aga ſellegi pooleſt mõiſtſiwad ja wõiſiwad nad Grenzſteiniſt kui andekaſt meheſt lugupidada. Iſeäranis waimuſtatud oliwad nad Grenzſteini prooſaſt, kus loogikaliſte, lühida, peene ariſtokraatliſe ütluſtega Eeſti keel eſimeſt korda oma paenduwuſt ilmutas. Olen iſegi noores põlwes Grenzſteini hukka mõiſtnud, tema häidki omaduſi nooruſe ägeduſes ülekohtuſelt maha ſalanud. Nüüdki eitan ma Grenzſteini politikat, aga ei ſalga tema häid, tema tüſedaid külgeſi maha. Grenzſteini politikat kiita meie kuidagi ei wõi, aga meie wõime ſeſt aru ſaada, miks juſt Grenzſtein ſarnane politikus oli; oli ſeda Grenzſtein iſe oma hinge ſõudude ſunnil, wõi on mistſuguſed wäliſiſed, mõjuſad põhjuſed Grenzſteinil weel juhtijaks olnud?

Mikspäraſt peaſis Grenzſtein politikameheks? On ſelleks meile mingiſuguſi tõenduſi? Aitas teda ſelleks aeg? Muidugi. Jakobſon oli oma wiimaſed ſõnad üelnud, tema aſtus kooljaſängi. Jakobſoniga läks ühes ka tema politika puhkuſele. Jakobſon oli idealiſt, tema mängis ülespingutatud närwidel, need närwid ootaſiwad palju, koormaſiwad ennaſt ülearu. Loomulik lõpp: wäſimus. Nii tuli ſiis Jakobſoni politikal õhuſt puudus, inimeſed oliwad wäſinud, närwid oliwad ülearu ülespingutatud, ſelle tõttu ſiis nägeledi ja riieldi alataſa. Minewik oli inimeſi petnud, ajad oliwad nii mõnelgi korral hoopis teiſiti läinud, kui oodeti ja looteti. Tuli ſkeptitſismuſe, ilmawalu ajajärk, ſ. o., umbes niiſugune nagu peale Prantſuſe rewolutſioni, kus inimeſi põlati, ſeda wäikeſt, nõrka inimeſt, kes iſe oma kõigeparemad idealid ſööb ja puruſtab. Niiſuguſtel ajajärkudel pilgatakſe, naertakſe, wihatakſe; niiſuguſtes ajajärkudes ſünniwad Child-Haroldid, Kainid, pilge-põlgtus wäikeſele ajainimeſele. Selle juures peame weel tähendama, et need titanid-inimeſed, mis ſarnaſel ajajärgul ſünniwad, mida wähem harilikku, wõimalikku meelde tuletawad ja ſeda phantaſtiliſemad ſaawad. Ka [illegible] oli ſellel korral ſarneſt raſket haiglaſt [illegible] korda. Aeg tarwitas talenti, juhti. See juht pidi niiſama kirgline, hingeliſelt taſakaaluta, närwiline, puuriw-terawmeelne, mahakiskuja, kui ta iſegi oli, olema. Inimene ſünnib auahnena ilma, üks wähem, teine enam. Loomulik nähtus, et haiglane inimene iſikliſem, nirujam, phantaſtiliſem, auahnem ja ſuurem mina on ja tahab olla, kui terwe inimene. Aeg tarwitas parajat juhti. Terawmeelne Grenzſtein, kes loomulikku Eeſti wäſimuſe hingeliſe taſakaalupuuduſe haiguſt põdes, ſai kui kõige oſawam kutſe. Silmas pidama peame ſiin ka ſeda, et minewik aja meeleſt weel koguni unuſtenud ei olnud, ta nõudis auſtuſt ärkamiſe ajale, ka ſelleſt ſai Grenzſtein jagu ja laulis külmades ſalmides Eeſtiſt ja tõi ſellega ohwrit traditſionile, mis minewikuſt [illegible] oli jäänud.

Grenzſtein oli nii paras ja ajakohane, kõik mis aeg talt nõudis oli temas ideaalina olemas: kui ka Grenzſteinil oligi mingiſuguſt hinge taſakaalu, ſiis häwitas aeg ſelle koguni. Nii ſiis hakkas Grenzſtein ſeda toimetama, mis aeg talle ette pani: ta naeris, arwuſtas, kritiſeeris; tema ſõna oli libe ja walus; keel oli ariſtokratiliſelt peene, nii wäljakujunenud, et pilge wõimalikult walus-torkaw ſai. Aeg oli nagu haiguſt põdemas, ſee haigus wiibis pikemat aega kehas, kurnas ſeda, riiſus kannatajalt taſakaalu, aated, töövõimaluſe ja tegi ſeda tigedaks. Korra pidi ometi palawik tulema, ta tuligi. Keha hakkas jälle koſuma, ta toitis ennaſt terwe toiduga ja jõud tuli tagaſi.

(Järgneb.)

Ajakirjanduſe ülewaade.

Kui meie hra K. Päts'u wangiſtuſe puhul oma kaaſtööliſe ſuleſt lühikeſe ülewaate K. Päts'u tegewuſe üle awaldaſime, ſiis ei olnud meil wähematki tahtmiſt kellegi peale halba warju heita ehk kellegi tegewuſt maha ſalata. Kuid „Poſtimees" leiab aga, et meie Tartu tegelaſte waſtu ilma mingiſuguſe põhjuſeta tumedaid ſõnu pilduda, mille ülesandeks olla teiſte au ilmaaegu riiwata.

Meie arwates on üleüldiſelt juba tuttaw, et „Teataja" ilmumine Tartu lehtedes iſeäraliſi ärewuſt ſünnitas ja kui ſelleaegſeid waidluſi, mis ajalehtede weergudel käiſiwad, meelde tuletada, ſiis peab küll tunniſtama, et ſealt poolt, kuſt nüüd teiſtele kurje ſüüdiſtamiſi ja tumedaid ſõnu ette heidetakſe, ſee kord juſt mitte walitud ſõnu ei tarwitatud ega üleüldſe waidluſtes korrekt ei oldud. Weel hilja oli ajakirjanduſes ſelle üle juttu, kuid meil ei ole wähematki tahtmiſt jahtunud leent üles ſoojendama hakata. Ja nende au riiwamiſega on juſt ka niiſamaſugune lugu: meie ei taha ühteſki aſjaſt kaugemal ſeiſta, kui teiſte au ilmaaegſeſt riiwamiſeſt.

Mis üleüldſe Tallinna ja Tartu wahekorraſſe puutub, ſiis ei ole meie rohkem ühe kui teiſe poolehoidjad, näekſime aga ſiiski heameelega, et Tartu lähemal ajal ſeda kätte wõidaks, mida Tallinn juba aaſtate eeſt kätte ſai ja mille wäärtuſt waheſt „Poſtimehe" talitus ka maha ei ſalata.

Tähtis teatus laewajuhtidele.

Nagu teada, wõiſiwad ſiiamaale ilma mingiſuguſe diplomi ehk tunniſtuſeta iſikud purjulaewa juhatada, mille ſuurus (üleüldine) 20—100 reg. tonni on. Tulewaſt aaſtaſt peale hakates aga peawad ka nende laewade peal tunniſtuſtega ehk diplomidega iſikud laewa juhtideks olema.

Et aga ſääraſte laewaomanikkude, kui ka nende juhtide kaſudele waſtu tulla, on kaubanduſeminiſter 8. januaril ſ.a. määruſe teinud, kuidas ſarnaſte laewade peale ligiſõidu kapteni ſobitada. Et aſi iſeeneſeſt tähtis on, paneme miniſtri otſuſe täielikult kirja.

1. 31. oktobri 1909 aaſta ſeaduſe 6 punkti järel aſutatakſe kaubanduſeminiſtri heakskiitmiſe järel laewajuhtide jaoks rannaſõidu-purjulaewade peale, kelle üleüldine ſuurus 20—100 reg. tonni on, iſeäraliſed ekſamikomiſjonid.

2. Ekſamikomiſjonid awatakſe ſadamates, kaubanduſeminiſtri juhatuſe järel. Komiſjoni eesiſtujaks määrab miniſter kas kohaſe kooliülema, ehk ſadamaülema. Komiſjoni liikmed on: kohaliku wõi lähema kaubaſadama ülem wõi tema abiline, kellel kohane mereſõidu-haridus on, kohalik mereõpeaſutuſe ülem, ſealt aſutuſe nawigatſioni ja lootſimiſe õpetajad, kohalikkude laewajuhtide eſitaja, harilikult purjulaewa-kaptenite hulgaſt, ja kohalikkude laewaomanikkude eſitaja. Wiimaſed kaks iſikut kutſutakſe tingimata eesiſtuja poolt, kuna temal ka teiſi iſikuid oma heakskiitmiſe järel luba on kutſuda.

3. Ekſamiſi peetakſe mitte wähem kui kaks korda aaſtas, ſ. o. enne laewaſõidu hakatuſt ja peale ſelle lõpetuſt, kuid tarwituſe järel ka kuni kuus korda, üle ſelle aga ekſamiſi aaſtas ei ole. Eſimeſe kahe ekſami aja üle antakſe üleüldiſelt komiſjoni eesiſtuja poolt teada, järgmiſte teatamine ſünnib tema heakskiitmiſe järel.

4. Iſikud, kes ekſamile minna tahawad, andku kantſeleiſſe, eesiſtuja nime peale, palwekiri, millele järgmiſed dokumendid ligi tulewad panna: riſtimiſetäht, ehk muu iſikutunniſtus, kus wanadus kindlaſti ära on määratud, ſõidu-tunniſtuſed 30 [illegible] peale ja kaks päewapilti iſeeneſe allkirjaga nende peal, mis notariliſel teel tõeks on tunniſtatud. Sõidutunniſtuſed olgu kas ſadama- wõi tolliwalitſuſe poolt kinnitatud; tunniſtuſed, mis teiſte aſutuſte poolt kinnitatud, wõib ekſami-komiſjon kõrwale lükata.

5. Kõik ekſamile tulejad kandidadid katſutakſe 8. jan. 1910 a. kaubanduſe miniſtri wäljaantud määruſte järel ſilma nägemiſe ja wärwide eraldamiſe tundmiſes üle. Järelwaatuſt teewad komiſjoni liikmed; peaks aga midagi kahtluſt-äratawat ette tulema, ſaadab ekſami-komiſjon ſelle iſiku tohtri juurde.

6. Ekſamid peetakſe juuresolewa programmi järel Wene keeles.

7. Nende tagajärgede järele, mis ſilmade proow ja ekſam näitawad, antakſe iſikutele, kes täiealiſed ja 30 kuud merel on ſõitnud, tunniſtus laewa juhtimiſes wälja.

Programm.

Kompaſſi järel juhtimine. Laewa kurſi määramiſe oskamine. Laewa triiwimine (дрейфъ). Laewa kiirus ja tema leidmine käſilogi abil. Käſi-lood. Loodlini tegemine.

Hädaohu kohad ja nende piiramine meremärkide abil. Kallaſte märgid, majakad, tornid, boojud, reimalid. Tormi ſignalid, lootſi ſignalid. Jää ja udu ſignalid. Peaſtejaamad. Kaardid. Pealkirjade ja märkide ſeletamine kaardiſt.

Täieline laewade teeandmiſe-ſeaduſe tundmine.

Laewa dokumendid, mis igal laewal olema peawad.

Laewade üles ja maha tageldamine, maſtide peale panemine, rangouti ja purju oſade ümber wahetamine; rehwide wõtmine; üle ſtagi ja fordewindi wändamine igaſuguſtel juhtumiſtel; triiwbaki panemine ja äravõtmine; hüüt waſtuwõtmine; abinõu laewa ruulimiſeks rikutud ruuliga ka täiſa ilma; ankru peale minemine ja tulemine mitmeſuguſtel tingimiſtel. Järeldused ülemäära laadungi ja kõrge tekklaadungi wõtmiſe korral; kuidas laewa peab laadima. Peaſteabinõud laewades; lootſi kutſumiſe ſignal; häda ſignal. Paatidega ümberkäimine aerudega ja purju all; laewa boordi, kui ka kaldale minemine igaſuguſe ilmaga.

Ühes ſeega teatan, et ſelleſama miniſtri käſu järel ſarnane ekſami-komiſjon Heinaſtes on määratud, kuhu kandidadid oma palwekirjad teatud dokumentidega ſiſſe wõiwad anda.

Adres:
Предсѣдателю Испытательной Коммиссіи судоводителей на мореходныхъ парусныхъ судахъ малаго плаванія отъ 20-100 рег. тоннъ полной вмѣстимости.
Гайнашъ
Лифляндской губерніи.

Palutakſe teiſi lehti ära trükkida.

Wäljamaalt.

Rooſewelt ja naisküſimus.

Norramaa naiſterahwad, kellel juba kaunis laialiſed õiguſed kätte wõidetud, pööraſiwad endiſe Põhja-Ameerika ühisriikide eſimehe Rooſewelt'i poole, et ſee oma mõju Ameerika naiſterahwaſte õiguſte kätteſaamiſeks awaldaks. Rooſewelt on kirja läbi waſtanud, kuna tema kiri Norra naisõiguſtlaſte ajalehes ära on trükitud.

Rooſewelt teatab omas kirjas et niihäſti tema, kui tema naine igakord naiſterahwaſte walimiſeõiguſe eeſt ſeiſnud on. Aga tema arwab, et ettetoodud küſimuſel praeguſel ajal Ameerika kohta mingiſuguſt praktiliſt tähendust ei ole. See aeg jaab alles ſiis tulema, kui nõndanimetatud kõige paremad ja tõſiſemad naiſterahwad walimiſeõigust nõudma hakkawad.

Edaſi ſeletab Rooſewelt, naiſterahwa ülesannetest rääkides, et eſimeſeks ülesandeks naiſterahwale on heaks naiſeks ja emaks olla. Oma kirja lõpetab Rooſewelt järgmiſelt:

„Kui ajajooksul need naiſterahwad, keda üleüldiſelt eſimeſeks kodanikudeks nimetada wõib, leiawad, et nemad peale praeguſte raſkete kohuſtuſte ka neid kohuſtuſi ſuudawad oma peale wõtta, mis üleüldine walimiſeõigus kaaſa toob, ſiis oleks ma walmis wäga hea meelega nendele neid õiguſi kätte andma".

Ei Norra, ei Ameerika naisõiguſtlaſed ei ole Rooſewelt'i waſtuſega ſugugi rahul, kõige tema diplomatiliſe heatahtluſe peale waatamata. Nendele ei meeldi iſeäranis ſee endiſe preſidendi mõte, nagu ei oleks üleüldiſes walimiſeõiguſes weel tarwiduſt, waid neid õiguſi nõutawat ainult moodu päraſt.

Oodetaw Portugalia kuninga külaskäik Rooma

ähwardab paawſtile ſuuri pahanduſi tuua. Rooma ametlik ajaleht „Tribuna" teatab, et Portugalia kuninga Manuel'i on Italia kuningas eelolewal kewadel Rooma wõõraks kutſunud. Juba Manueli iſa pidi kord Rooma ſõitma, kuid paawſt pani ſellele kõige ihuga waſtu, ſeſt tema ei wõinud ſeda kuidagi lubada, et katoliikuſuline kuningas Rooma uſurpatori (troonirööwija) juurde wõõruſele läheb. Et wiimaſel ajal ka Portugalia ja paawſti wahel mõtete lahkuminekut ette on tulnud, ſiis kardetakſe tõſiſte lõhe tekkimiſt Portugalia ja paawſti wahel, kui kuningas Manuel peaks Rooma ſõitma. Omalajal, kui Hiſpanias paawſti waſtane liikumine algas, ſoowitati Alfons XIII-le Italia kuninga juurde wõõruſele ſõita, milleſt järeldada on, et Hiſpania juſt iſeſeiſwalt talitada tahab, ilma paawſti wahelesegamata.

Nõndawiiſi hakkawad kõik katoliikumaad end paawſti eeſtkoſtmiſe alt wabaſtama.

Rahukongreſs Stockholmis

peeti 19—23 juulil ära. Eſimene kongreſs peeti aaſtal 1889 Pariiſis ära, kuna äſjapeetud Stockholmi kongreſs arwu järele 18. on. Kuid peab tähendama, et rahumõte juba ammu enne 1889 a. üles oli wõetud. Selle mõtte eeſt aſtuſiwad wälja niiſuguſed mehed nagu S. Pierre, Rousseau, Turgau, Leſſing ja Leo Tolstoi. Iſeäranis tuntuks „igaweſe rahu" apoſtliks ſai kuulus Saksa mõtteteadlane Kant.

Päraſt Kanti ſai rahumõte üle terwe ilma laialt lewitatud. Ühtlaſi tekkiſiwad kõikſuguſed rahu ſeltſid, kes üleilmſe rahu kihutuſtööd tegema jne. Päraſt eſimeſt kongreſſi aſutati Bernis alaline büroo, kellel ülesandeks on rahumõtte heaks igapidi tegemiſt teha.

Rahuwõte tungis wiimaks ka Wenemaale, nimelt möödaläinud aaſtal, kuna ſiin ka rahuſeltſid aſutatud ſaiwad, nagu Peterburis, Moſkwas, Kiiewis ja Warſhawis.

Stockholmi rahukongreſſiſt on õige elawalt oſa wõetud. Mitmeſuguſed rahuſeltſid on igalt poolt maadeſt oma ſaadikud ja liikmed kongreſſile ſaatnud. Oſawõtjate arw olnud üle 600. Kõige rohkem olnud rootslaſi. Iſegi kaks hiinlaſt on kongreſſil olnud. Wenemaalt olnud kolm eſitajat: würſt P. Dolgorukow, riigiwolinik Jefremow ja Brjantſhaninow. Peale ſelle olnud weel mõned wenelaſed ja Wenemaa poolakad kongreſſil, kes juhtumiſi Stockholmis wiibinud. Paljud kongreſſi oſajateſt ei pannud ſugugi imeks, et wenelaſi nii wähe ilmunud, ſeſt nende arwamiſe järel peab wenelaſel kongreſſiſt oſawõtmiſeks palju kodanliſt julguſt olema: ſelle eeſt wõida wäga kergeſti Siberiſſe kukkuda. Soomemaad eſitanud Leo Mechelin. Iſeäranis tähelepanemiſt on eneſe peale Amerika kooliõpetajanna Eckſtein tõmmanud. Tema on 5 miljoni allkirja rahu heaks korjanud. Ainukene ſaadik, kes kongreſſi oma riigi walitſuſe poolt terwitanud on Italia ſaadik profeſſor Hubernatis.

Kongreſs on Eckſteini ettepanekul tarwiliſeks arwanud kõikide nende 44 riigi poole pöörata, kes Haagi rahulepingule alla on kirjutanud, et nemad oma ſaadikutele, kes eeltulewale 3 Haagi kongreſſile ſaadetakſe, woli annaks lepingut teha, mille järel teatawad küſimuſed ſõbraliſe diplomatiiſel teel ära ſaaks õiendatud. Peale ſelle tahetakſe üleilma rahu heaks allkirjaſi korjata. Ka tahetakſe Mechelini ettepanekul ſõdade algamiſe põhjuſi teaduslikult järel uurida, iſeäranis nende ſõdade, mis päraſt Wieni kongreſſi ja Napoleoni langemiſt peetud. Sellele tööle tahab Mechelin kuulſamaid ajaloo teadlaſi ja rahwuswaheliſi õigusteadlaſi ükeskutſuda.

Peale ſelle on kongreſſil ka wäikſemate rahwuſte, nagu ſoomlaſte, poolakate jne., rõhumiſeküſimus arutamiſel olnud. Soomemaa kohta on järgmine reſolutſion wastu wõetud:

„Seda õigeks tunnistades, et ükski leping ei wõi muudetud ſaada, kui ainult üks pool lepinguoſalisteſt ſeda ſoowib, ja et Wene- ja Soomemaa waheline kord juſt niiſuguſe õigusliſe lepingu peal põhjeneb, mis ſoomlaſi rahwuſeks tunnistab, awaldab kongreſs elawat kahetſuſt, et riigiwolikogu ja walitſus ſeda õiguslist lepingut ilma Soome rahwa nõusolemiſeta muutnud on.

Kongreſs loodab, et Wene rahwas, kui talle ta eneſe ja terwe haritud ilma kaſud ſelgeks ſaawad, ei ſaa mitte Wene riigi ja Soome ſuurwürſtiriigi waheliſe õigusliſe lepingu uueſti maksmapanemiſega, nende üleüldiſe kaſu päraſt wiiwitama."

Wene aſemikud ei ole healetamiſeſt mitte oſa wõtnud.

Wenemaalt.

Wäljaſaadetute peksmine. 4. juunil anti riigiwolikogule arupärimine ſelle kohta ſiſſe, et Uſt-Tſõilmas, Petſhoramaal, ſtraſhnikud wäljaſaadetuid hirmſaſti piinanud, mille tagajärjel keegi Sergei Saharow iſe oma elu lõpetanud, et aga piinamisteſt peaſeda.

8. juunil peksti Uſt-Kohſhewi külas wäljaſaadetuid. „Retſh" kirjeldab peksmiſe lugu järgmiſelt: Terwe aaſta jooksul on kohaline walitſus wäljaſaadetutele määratud kahenädaliſe ülespidamiſe raha 4 rbl. 30 kop. kinni pidanud ehk ſeda ainult wäikestes oſades wäljaannud. Muidugi mõista peawad wäljaſaadetud ſelle juures õige tihti nälga kannatama; pealegi on ſeda raha iſegi nii wähe, et ka korraliku wäljaandmiſe juures poolnäljas peab olema. Wäljaſaadetuid ei lubata külaſt ſugugi wäljaminna, ka 2—3 wersta kauguſel olewal jõe äärde, kus kalapüüdmiſega natuke toidulisa wõiks ſaada.

Sedawiiſi näljides ootaſiwad wäljaſaadetud oma ülespidamiſe-raha kuni 7. juunini. Nüüd ſeletaſiwad nad kordnikule, et kauem enam näljida ei wõi ja läkſiwad 5 wersta aſukohaſt eemale kalu püüdma, kuſt nad ſelleſama päewa õhtul tagaſi tuliwad. Järgmiſel päewal kutſuti kaks wäljaſaadetut kordniku juurde raha järele, mis ſelſamal päewal pärale oli jõudnud. Kuid ſiin ſeletas kordnik, et kõik, kes jõel käinud, omawoliliſe külaſt lahkumiſe päraſt kohtuſſe antakſe. Selſamal ſilmapilgul tungis üks ſtraſhnik ſalaja tuppa ja wirutas ruſikaga eſiteks ühele, ſiis teiſele wäljaſaadetule näkku, iſe ſeal juures rääkides: „Waata, ma teile näitan, kuidas külaſt wälja minnakſe!" Nõndawiiſi peksis toores ſtraſhnik kaitſeta inimeſi, kuna ta õige tihti püſſitiku kätte haaras. Wiimaks läks õnnetumatel korda toaſt wälja peaſeda, kuna teiſele nendeſt üks wäljasolew ſtraſhnik ſaapaga weel ſelga lõi.

Sedawiiſi käidakſe näljaste ja kaitſeta inimestega ümber, keda ſaatus 1000 wersta raudteeſt eemale kaugele külaſſe on ſaatnud. Et kubermangu ja kreiſilinn aſukohaſt nii wäga kaugel (eſimene 1200 ja teine 450 wersta), ſiis tunneb kordnik eneſe ainukeſeks wäljaſaadetute ülemaks olema. See näitab ka nii olema. Wäljaſaadetud ſaatſiwad peksmiſe üle Arhangeli kuberneerile telegrammi, kuid ſenini ei ole weel mingit wastuſt tulnud. Ka iſprawnikule ſaadeti teadaandmine, et wäljaſaadetud kordniku juurde enam ei ilmu, ei raha järele ega ka muu aſja päraſt. Selle peale tuli iſprawniku käeſt wastus, et kõik wäljaſaadetud kohtuſſe antakſe, ſeſt et nemad, eſiteks „ſeaduslikka nõudmiſi ei täitnud" (mitte kordniku korteriſſe ei ilmunud!) ja, teiſeks, „omawoliliſe külaſt wäljamineku päraſt" (et ülespidamiſeks jõeſt kalu püüda!)

Iſeſugune kelmide ſalk Balti raudteel on awalikuks tulnud. 18. juulil märkanud ſhandarm Balti waksali III. klaſſis, et mitu kahtlaſt meeſt piletit ootawate reiſijatega ſala juttu ajanud. Shandarm on erariided ſelga pannud ja ka ootajate ritta ſeisnud. Siin tulnud temale kohe üks mees juurde ja pakkunud piletit müüa, kuna ta mitu II. ja III. klaſſi piletit näitanud. Mees ühes tema ſeltſiliſega on kohe kinni wõetud. Nende läbi on awalikuks tulnud, et Balti raudteel, nendes rongides, kus kontrolöri peal ei ole, konduktorid tihti piletid, mis reiſijate käeſt ära wõetakſe, läbilöömata jätawad. Kõik need ärahäwitamata piletid toodud Peterburiſſe ſellekohaſe organiſatſioni kätte. Selle liikmed neid Balti waksali õues ja III. klaſſi ooteruumis reiſijatele üks kolmandik odawamalt kui kaſſaſt ſaadud piletid, müüwad. Sedawiiſi olla kelmid, kahe kinniwõetute ütleluſe järel, mõni päew kuni kümne rublani teeninud. Nad on weel ſeletanud, et niiſuguſt äri kõikidel Wene raudteedel aetawat. Peale ſelle on nad lubanud ka neid konduktoriſi üles anda, kes piletid häwitamata jätnud ja nad edaſimüümiſeks Peterburiſſe toimetanud.

Türgi parlamendi liige Paſtermadjan olla Batumis wangi wõetud nagu Wene lehed teatawad. Teda ſüüdiſtatawat 1905 a. rewolutſioniliſeſt liikumiſeſt oſawõtmiſes Kaukaſias. Parlamendi liikmeks on ta Erſerumi linna poolt. Türgi walitſus olla juhtumiſe üle Wene Konſtantinopoli ſaadiku käeſt järel pärinud, ja wiimane olla ſeletanud, et Paſtermadjan kogemata (!) kinni on wõetud. Ühtlaſi on Wene ſaadik ſeletanud, et P. warſti lahti laſtakſe.

Munk oma lapſe ülespidamiſe päraſt kohtus. Wolga ääres olewa Tolſki kloostri munk, 40 aaſtane Mark, ſai Kaaſani naiskloostri nonnega Weſſelowaga, noore 20-aaſtaſe iluſa tüdrukuga, tuttawaks. Tutwuſe tagajärjeks oli ſee, et Weſſelowal poeg ſündis. Ehk munk Mark küll 50.000 rubla omanik olla, ei tahta tema oma poja ülespidamiſeſt kuuldagi. Weſſelowa nõuab Marki käeſt lapſe ülespidamiſeks ja kaswatamiſeks iga kuu 35 rubla. Aſi tuleb eeltulewal ſügiſel ringkonnakohtus arutuſele. Weſſelowa tõendab, et temal Markiga weel üks laps olnud, kuid ſee ſurnud warſti peale ſündimiſt ära.

Sulgis ſalakuulajad. Mõni aeg tagaſi kingiti ühe Wene ſaatkonna ametniku poolt Bulgarias Wene profeſſorile Behterewile mitu tuikeſt. Et Behterew ſuur tuikeste ſõber on, ſiis on ta nad kodumaale reiſides kaaſa wõtnud. Kuid Wene-Bulgaria piiri peal ei ole Wene tolliametnik tuikeſi mitte läbi laſknud, ſeletades, et tuikeſed wõida wäljaõpetatud olla, ja kes teab mis otſtarbega neid üle piiri weetakſe. Kui profeſſor ametnikule wastu ſeletanud, et tuikeſed niiſama wagad ja ſüütad on, nagu nad ennemuiſtſel ajal olnud, ütelnud ametnik, et tuid wõida „ſulgis ſalakuulajad" (ſpionid) olla, mispäraſt neid läbi laſta wõimata on. Ka tuikeste lahtilaſkmiſe wastu olnud ametnik (ehk küll Behterew ſeda tahtnud teha), ſeſt olla niiſugune ſeadus, et tollimajaſt tuikeſi lendu laſta ei tohi. Ainukeſeks abinõuks, kuidas tuikeſi üle piiri wiia, olla ametniku ſeletuſe järele, ainult ſee, et nad ära tappa, ja ſiis wõiba neid läbi laſta.

Profeſſor ei olnud ſellega nõus, jättis tuikeſed tollimajaſſe „wahi alla" ja palus ſiſemisteaſjade miniſtrit, et ſee tuikeſi üle piiri lubaks tuua. Kui ſiſemisteaſjade miniſter ſelles aſjas enne ſõjaminiſtri poole oli pööranud, alles ſiis lubati „ſulgis ſalakuulajad" üle piiri Wenemaale tuua.

„Birſhew. Wedom.", kes ſelle loo tõi, tähendab lõpuks, et waheſt ehk warſti aeg tuleb, kus nende lindude käeſt, kes ſügiſel lõuna poole rändawad, Wenemaa piiril wäljamaapaſſi hakatakſe nõudma.

Wihmategijateſt on paljud ajalehtede lugejad wiſt juba kuulnud. Need on Afrika neegrite juures ſelle ameti peal olewad nõiad ja preeſtrid, kes pikaldaſel põua ajal poſimiſe ja laulumiſe läbi wett püüawad taewaſt maha nõiduda. Et aga ka Wene riigis wihmategijaid leidub, ſeda wiſt paljud weel ei tea. Lugu on aga ſiiski nii ja ſelle tõenduſeks on järgmine juhtumine:

Marjanowka küla elanikud (Kiiewi kuberm.) oliwad pikaliſe põua üle wäga kurwad. Küll laſti preeſtrid palweid pidada, pandi riſtikäigud toime jne., aga taewaukſed jäiwad ikkagi kinni. Wiimati trehwas keegi wana naine külaſſe tulema, kes naiſtele ſeletas, et wihmaſaamiſeks tuleb eneſetapja haua peal riſt ära põletada. Kohe mindi karjas ſurnuaia peale, kus ſellegi naiſterahwa haua peale, kes minewal aaſtal eneſetapmiſega elu oli lõpetanud, ſuur tuli üles tehti. Riſt kiſti maa ſeeſt wälja ja heideti tulde. Kui puud juba pooleli põlenud oliwad, kallati tulele ühekſa ämbrit wett peale. Siis kiſti haud lahti ja naiſed hakkaſiwad ſurnu põrmu peale korda mööda oma loomulikkuſi aſju õiendama. Kui kõik ſellega walmis oliwad, mindi kodu ja hakati wihma ootama, mis aga kõigeſt ſelleſt hoolimata ikkagi niipea ei tulnud. Kes aga tuli oli politſei, kes ſurnu haua rojastamiſe üle protokolli kirjutas ja naiſed kohtulikule wastutuſele andis.

Katkuhaigus äratab Lõuna-Wenemaal ſuurt ärewuſt. Nagu teada on Odeſſas mõni inimene juba katku kätte ära ſurnud ja tõudi laialilagunemiſt on ſellepäraſt päris tõſiſelt karta. Pea igas linnas wõetakſe nüüd rottide häwitamiſeks kõige kangemad abinõud tarwituſele, ſeſt et rottiſi haiguſe laialikandjateks peetakſe. Sewastopolis tehti kauplustele ja muudele ruumidele, kus kaubad ehk toidukraam ſeiſab, aſfaltiſt põrandad alla, et rotid ſiiſe ei peaſeks ega kraamiga kokku ei puutuks.

Kole ſuur tulekahi oli Saratowi kubermangus Pokrulei maakonnas. Terwe ſuur küla, milles 106 talumaja oli, ſai tuleroaks. Talumeeste warandus jäi kõik tulde, ka wilja põles peale 5 tuhanda puuda ära. Kahju arwatakſe peale 50 tuhanda rubla.

Tulekahjud, — nende all mõtleme terwete külade mahapõlemiſt, — on Wenemaal kole ſagedaſed. Peapõhjus ſelleks on, et majad liiga üksteiſe külge on ehitatud, nii et tule lahti peaſemiſe korral terwe küla nagu üks maja maha põleb. Puuduwad ka tulekaitſeriistad, paljudes külades mis mitu ſada peret ſuured, ei ole ainumaſtki tulekahju pritſi, loobi ſiis kapaga wett peale kui maja põleb. Ja kui ſeda ka weel juurde arwame, et rumalad wenelaſed ſagedaſti ſelle aſemel, et weega püüaks tulele tõket teha, pühakujuſt tulele näitawad ja preeſtrit palwet pidada laſewad, ſiis wõib arwata, miks külad järjeſt maha põlewad.

Kolera määſind keſtawad Wenemaal järjeſt edaſi. Üheſt ſarnaſeſt „määſiuſt" kirjutatakſe Oſtrogoſhi maakonnaſt ajalehtele järgmiſt:

Külas jäänud mõni koleraſſe haigeks ja ſemſtwowalitſuſe poolt ſaadeti kolera wastu wõitlemiſeks keegi naisarſt kohale. Nüüd tõuſis rahwa ſeas päris torm, milleſt naiſterahwad rohkem oſawõtſiwad kui mehed. Haigete rawitſejad peksti läbi ja kihutati minema. Naisarſt ſaadi uulitſa peal kätte ja hakati teda peksma. Wiſt oleks teda ſurnuks peksetud, poleks keegi arukam talumees aſjaſſe ennaſt ſeganud ega arſti peksjate käeſt ära eneſe juurde wiinud. Arſt oli üleni werine ja raſkete haawadega, nõnda et tal eneſel kaua aega haigemajas tuleb olla.

Teiſes paigas nägiwad talumehed, et keegi teekäija kaewuſt wett wõttis. Kohe tekkis arwamine, et wõeras kolerakülwaja on, kes kolera pulbrit kaewu raputab. Algas peksmine, mida enne ära ei lõpetatud, kui wõeras juba meelemõistuſeta maas lamas.

Kah arwaſtil. Tänawu 1. januariſt kuni 1. juunini on ajalehtede teadete järel üle Wenemaa 294 ſurmaotſuſt tehtud. Üksikute kuude järel jaguneb ſee arw järgmiſelt: januar — 24, webruar — 37, märts — 99, april — 41, mai — 47, juuni — 16.

Juunikuul (teated teiſte kuude üle oliwad meil omal ajal lehes) on ſurmaotſuſeid tehtud: Peterburis — 3, Kutaiſis — 1, Moſkwas — 4, Taſchkentis — 2, Kraſnojarſkis — 2, Sretenſkis — 1 ja Woroneſhis — 3.

Ärahukatud on möödaläinud poolaaſtal 110 inimeſt. Kuude järel jaguneb ſee arw järgmiſelt: januar — 37, webruar — 20, märts — 16, april — 18, mai — 9, juuni — 10.

Juunikuul on ärahukatud: Odeſſas — 3 inimeſt, Jekaterinoslawis — 2, Samaras, Mohilewis, Taſchkentis, Woroneſhis ja Jeliſawetpolis — iga ühes 1.

Toome mõned arwud ka ajakirjanduſe ſeiſukorra üle möödaläinud poolaaſtal. Adminiſtratiwliſel teel on ajalehetoimetajatele ſelle aja jooksul 88 trahwi, 28.200 rubla ſuuruſes, peale pandud. Kuude järel jagunewad need trahwid järgmiſelt:

januar	— 12 trahwi,	ſumma	3850	rbl.
webruar	— 11	„ „	3250	„
märts	— 1[illegible]	„ „	6200	„
aprill	— 11	„ „	3050	„
mai	— 21	„ „	7460	„
juuni	— 14	„ „	4400	„

Juunikuul ſaiwad trahwida: „Orenb. Krai" — 300 r., „Ruſſ. Slowo" — 500 r., „Juſhn. Sarja" — 300 r., „Jauna Deenas Lapa" — 550 r., „Student. Shiſn" — 500 r., „Pealinna Teataja" 1000 r., „Ogni" — 150 r., „Priamurje" — 300 r., „Semſhtſhina" — 300 r., „Dſ. Kiewiti" — 150 r., „Utrenij Kurjer" — 100 r., „Muha" 50 r., „Arhangelſk" — 100 r., „Sibirik. Shiſn." — 100 r.

Kinni on pandud möödaläinud poolaaſtal järgmiſed ajalehed ja ajakirjad: „Gonets Wileniki", „Wetſhernaja Sarja" (Bakus) „Waarpas", „Peterburi Teataja", „Finlandia", „Jewreiſki Mir" jne.

Järeljätmata wõitleſiwad prowintſi wõimud möödaläinud poolaaſtal tööliste ametiühiſuſte ja hariduſe-ſeltſide wastu. Iſeäranis kireſti läks hariduſe-ſeltſide ja teiſte ſarnaste aſutuſte likwideerimine päraſt tuntud ringkirja wäljaandmiſt, mis muulaſte rahwusliſte organiſatſionide kohta käib. Ülekõige on üle 100 ühiſuſe ning ſeltſi kinni pandud ja regiſtreerimata jäetud. Tuletame ſiin ainult mõnda nendeſt meelde. Kiiewis pandi Ukraina hariduſeſelts „Proſwiata" ja Poola awalik kohwimaja kinni, Wilnas naiſterahwaste üheõiguſluſe ſelts ja Minſkis Peterburi ſuudi kirjanduſe-ſeltſi oſakond. Kowno kubermangus pandi üle 20 Leedu hariduſeſeltſi ja aſutuſe kinni jne.

Hulgakaupa läbiotſimiſteſt ja wangiwõtmiſteſt teatati möödaläinud poolaaſtal Arhangelſkiſt, Wologdaſt, Riiaſt, Wilnaſt Lodſiſt, Warſchawiſt, Tomſkiſt, ja teiſteſt linnadeſt.

Kodumaalt.

Walitſus.

Eestimaa kuberneri ametikohuste täitja Koroſtowets käis 17. ſkp. Kunda-Malla wallawalitſuſt rewiderimas. Kubermangu kõrgemat wõimumeeſt oli peale kohaliku rahwa ja wallaametnikkude weel Malla puhkpillide koor ja paar kooliõpetajat koolilaſtega wastuwõtma ilmunud.

Ka ſiin pidas kuberner kokkukogunud rahwale ja wallaametnikkudele ſiiluliſult ſamaſuguſe kõne, nagu Peningi wallamajaski (Peal. Teat. nr. 52).

Ehk ſiinne nurk küllalt rahulik, kes iſegi 1905 a. eneſeſt mingit elumärki ei awaldanud, tähendas ſiiski kuberner, et igal juhtumiſel, kui rahwas kihutajaid kuulama hakkab ja midagi ſeaduſewastaſt toime paneb, ſiis neil ſelle eeſt oma ſelgade ja peadega wastata tuleb.

Kõneleja loodab aga, et ſiinne rahwas, kes alati truualandlik olnud, ka tulewikus ſeda on, ning et temal ſeda ſuurt wõimu, mis talle antud, mitte rahwa nuhtluſeks tarwitada ei pruugiks.

Kodumaalt wälja.

K. M. Stanjukowitſchi jutt. **J. W.** tõlkes.

42

Eſiti waikis ta wähe aega ja ütles:

— Teie ärge ſiiski meelt heitke... Ilm on lai... Leiate weel palju armſama, kui Piiteriſſe tagaſi jõuate... Naine annab ju lahutuſe!.. Elu muutub... Teie olete weel noor... Jumal tänatud!.. Ja ärge iſtuge ometi ühte ſoodu kodu... Minge teatriſſegi, wõi ükskõik kuhu, meelt lahutama, muidu näitab elu meiſſes toakeſes kibedate mõtete juures weel kibedam olewat... Tõepooleſt! Ennemalt ei iſtunud teie nii kodu ja ei tunnud ka nii igawuſt... Ja tulge wahel ka Sinotſhka poole, rääkige ſõna-teine, ikkagi on kergem, kui üksi! Näitab nagu oleks wiimaſel ajal teie waheſt muſt kaſs läbi jooksnud...

— Sinaida Nikolaewna on wiſt pahane?

— Mispäraſt ta teie peale pahane peaks olema?.. Ta näeb aga nii wali wälja, ſee Sinotſhka, muidu on ta ülihea... Mis teie ikka tülitſeſite. Kauaks teda enam on... waewalt nädalaks weel...

— Kuidas nii nädalaks? — hüüdis Neweſhin.

— Kas ta ſiis teile midagi ei ole ütelnud, ſee meie igawene waikija?

— Mitte midagi...

— Näe, misſugune ta on!.. Ta ſõidab ju ära.

— Sõidab ära? — küſis Neweſhin kustuwal healel, ſeſt teade haawas teda teramalt.

— Kuhu?

— Wäljamaale... Paſſigi muretſes omale juba... Tahab teine tohtriks ſaada ja ſiis alatiſeks ſiia tagaſi tulla. Ütleb, et haiged ſiin aſjata ſurewad... Minge iſe tema juurde... minge.. Ta ſeletab teile iſe kõik paremini... Mul tarwis kööki minna... Noh, aga pirukad?.. Ei ſöönudki?.. Ei meeldi, nagu näha?

— Ei taha.

— See'p ſee on... Iſu ei ole... Kõik ſellepäraſt, et kodu iſtute. Minge ometi Sinotſhka juurde, — liſas wanakene, toaſt wälja minnes, juurde.

Wiimane ſeletus.

— Mul on tarwis teiega rääkida, Sinaida Nikolaewna! — hüüdis Neweſhin, üle läwe wäheldaſeſſe, walgesſe mõnuſaſſe toakeſeſſe aſtudes, mida, nähtawaſti, oſaw ja korralik naiſterahwa käſi kaunistanud oli. — Kas lubate?

Sinaida Nikolaewna ei ootanud Neweſhinit ja jahmatas tahtmatalt, ſeda tuttawat, õrna healt kuuldes. Ta tõſtis oma tõſiſed, waljud ja imestawad ſilmad nooremehe äritatud näo peale üles ja laskis neid ſelſamal minutil uueſti olla raamatu peale, mille juures ta laual iſtus. Weri kadus ruttu ta palgedelt, ja kõhnaks jäänud, kahwatu, kuid ſiiski iluſa näo joonteſſe ilmus kannatuſe wari. Huulte nurgad wäriſeſiwad, ja peened ſõrmed pöörasiwad närwiliſelt raamatu lehti.

— Iſtuge! — lauſus neiu taja, murduwal healel, pead alla wajutades, nagu oleks ta walmis kuulama.

— Ma tahtſin juba ammu teiega rääkida, Sinaida Nikolaewna, — algas Neweſhin tuſaſelt ja iſtus neiu kõrwale: — teie aga hoidſite minu eeſt kõrwale... teie ei tahtnud mind wiimaſel ajal näha... Kas pole tõſi?

— Tõſi! — wastas neiu ja laskis pea weel ſügawamale langeda.

— Mispäraſt olete teie minu wastu muutunud?

Sinaida Nikolaewna waikis.

— Ma tahan teada... Ma palun... Ma nõuan! — hüüdis Neweſhin.

— Mis jaoks? Ja kas teil, Neweſhin, ei ole üks kõik: kas ma muutunud olen, wõi mitte? Olge otſekohene...

Ta rääkis neid ſõnu külmalt ja karmilt. See toon haawas noormeeſt weel rohkem.

— Ükskõik!? — küſis ta kibeda naeratuſega ümber.

— Seda... ſeda ma teilt ei ootanud... „Ükskõik!" Nagu ei teaks, ei näeks, ei tunneks teie, kuidas ma teid armastan... Jah, armastan nii, nagu ma ialgi kedagi armastanud ei ole! — kordas Neweſhin ägeda pühalikkuſega, tõepooleſt ſellel ſilmapilgul uskudes, et ta ſeda iluſat neiut, kes tema ſõnade mõjul wäriſes, armastab, ja tundes et ſelle ſeletuſe küljes tema ſaatus ripub. „Ta ei ſõida ära!" wilkſas ta peas ja ta jatkas:

— Ja teie küſite weel: „kas mul ükskõik ei ole?" Ütelge ometi, millega olen ma ſeda ära teeninud?.. Mis olen ma teinud, et teie mind oma ſõpruſeſt, mida teie mu armastuſe wastu andſite, ilma jätſite... Mille eeſt kannan ma ſeda põlgliku külmuſt?

„Mis tarwis ta nüüd räägib? Mis tarwis ta wastuſt nõuab?" — mõtles neiu tahtmata, ſüdamewaluga neid ſõnu kuulates. Ja kaastundmus ning kahjutundmus hiilis wägiſe ta hingeſſe.

— Noh, mis teie ſiis waikite? Wõi ei ole ma wastuſe wäärt?

— Mul on raske rääkida. Teie iſe peakſite teadma...

— Aga ma ei tea. Wannun Jumala juures, et ei tea! — hüüdis Neweſhin.

Sinaida Nikolaewna waatas nooremehe peale ja tema ſüda tiksus weel walusamini kokku.

„Helbene taewas! Ta räägib ju tõtt. Ta ei tea iſegi ſellel minutil weel, mispäraſt neiu tema wastu muutunud on. Ja niiſuguſt inimeſt armastas ta!"

— Jätame parem need ſeletuſed... Nad on üleliigſed! — ſõnas neiu külmalt.

— Üleliigſed!? — kordas Neweſhin ägedalt, haawatud eneſearmastuſe lõikawat walu tundes. — Iſegi teada! Teile on ſee ju raske, aga kas minule ei wõi raske olla? Ja teie ei wõta waewaks üteldagi: milles teie mind ſüüdistate! Kriſtlik tegu, tõepooleſt. Wäga hea tegu... Suurepärane!.. Mispäraſt ſiis ſiia ſõitſite? Mispäraſt? Mispäraſt?.. Mis ſee oli: koketeerimine wõi inimeſe ümberloomiſe katſe? Kriſtlik armastus wõi... wõi külm kirgedeta loomuſe mäng!? Ja kui teid armastama hakati, lootes, et teie wastuarmastama ſaate, tõukate teie inimeſe eneſeſt eemale, ja ſõidate iſe ſuuremeelſelt ära... Mis muud! Ümberloomiſe katſe ei läinud wiſt korda? Ma olen, teie arwamiſe järel inimene, kes kuhugi ei kõlba? Ma lööu aega ſurnuks, ma ei kannata kohuſtuſi? Kas nii wõi?..

Sinaida Nikolaewna kuulas neid ſüüdistuſi raske tundmuſega. Ta tahtis midagi wastata, aga Neweſhin rääkis edaſi:

(Järgneb.)

Grünwaldeni lahing.

K. L.

2

Ametlik ajalugu tunneb harilikult ainult kuningaid, würſtiſi, wäeülemaid, rööwlite pealikuid ja teiſi ſellesarnaſeid wägilaſi, kuna ta halli rahwalugu, maſſe, täieſti tähelepanemata jätab. Aga wägilaſed oliwad wägewad ainult maſſe kaaſtegewuſel. Suuremat tapameiſtrit ja kangemat „tükkide" tegijat ei ole ajaloos palju leidagi, kui Napoleon I. oli. Aga Helena ſaarel, maſſeſt eemal, oliwad ta wägitükid lõppenud. Wägilaſi ſünnitab ſee põlatud hall kogu, maſſe, ſee ja wägilaſed on ſeda ſuuremad, mida ärkſamalt nad kogu ſüdametukſumiſt tähelepanewad. Maſſe ei ole mitte üksi „Jumala armuſt" kätte antud materjal ajaloo ſepitſemiſeks, waid maſſe „walab" juſt iſe ajalugu. Üksikud „wägilaſed" wõiwad küll ſündmuſtekäiku üürikeſeks peatada, mõnikord ka kiirendada, aga kõige oma „wägewuſe" juures peawad nad ſiiski rahwa ſüdame ſoowide järel käima. Muidu ähwardab neid pukilt mahawiskamine.

Sureja ordumeiſter Konrad v. Jungingen nägi küll ette ära, kui hädaohtlik wõib mõegawendadele ühendatud ſlaawlastega kokkupõrkamine olla. Tema kartis wend oleks ſeda kokkupõrkamiſe tulemiſt kiirendanud. Aga mõegawennad oma ahnuſes ei wõtnud mõistuſe healt kuulda, waid talitaſiwad oma ſüdame ſalajamate ſoowide järel, ja nende muſtade ſoowide elawamaks kihutajaks oli juſt riiakas Ulrich v. Jungingen. Sellepäraſt walitigi Ulrich mõegawendade poolt ordumeiſtriks. Ja ſündmuſte ratas hakkas kireſti käima.

Ulrich tungis oma rööwrüütlitega warſti Poolamaale ſiſſe ja wõttis wärwõimuga mõned linnad ära.

Sel ajal oli Ladina keel rahwuswaheliſeks läbikäimiſe keeleks. Ehk paruniku häbematuſega jättis ordumeiſter wiiſaka kombe kõrwale ja tarwitas Poola kuninga Jagelloga kirjaſi wahetades Sakſa keelt. Niiſuguſt ülkuſt peeti ſel ajal ſuureks teotuſeks. Peale ſelle wõttis Ulrich Neemani jõel kakskümmend wiljalaewa kinni, mis nälga kannatawa Leedumaa jaoks oli määratud. Nüüd hakkaſiwad ka wastaſed oma jõudu tarwitama.

Kewade pool talwel 1409 a. õhutas Witowt Shmudimaal, mis rüütlite ike all ägas, mäſſutule lõkkele. Kewadeks oliwad riſtirööwlid maalt wälja peksetud.

„Nii pea, kui rukis on lõigatud, lähen ſhmudidega Preiſimaale ja kihutan ſakslaſed tule ja mõegaga üle merede taha!" ähwardas Witowt mõegawendaſi. Seega oli Leedu poolt awalik ſõda ordule kuulutatud. Ulrich v. Juningen nõudis Jagello käeſt kindlat wastuſt, kas Poolamaa Leeduga ühes nõus on. Jagello wastas jaatawalt. Siis kuulutas Ulrich kah Jagellole ſõda.

Aga päris ſõda ei läinudki weel lahti, mõlemad wastaſed ei olnud weel küllalt otſuſtawa wõitluſe walmis. Sellepäraſt kuulutati kümne kuu peale rahu waheaeg wälja. Tüliküſimuſed anti wahekohtuniku kätte, kelleks Tſchechi kuningas Wazlow waliti. Wiimane oſteti ordu poolt 60.000 kuldtukati eeſt ära. 14 mail 1410 kuulutati Praagas läbi ja läbi ülekohtune otſus wälja, mis Poola ja Leedumaa päris wihale ajas. Sõda pidi ſiis edaſi keſtma — jõud iſe tüliküſimuſed lõpuliſult otſuſtama.

Mõlemal pool hakati jõudu palawikult koguma. Riſtirüütlid oſtſiwad Ungria kuninga Sigismundi toetamiſe 40.000 kuldtukati eeſt omale. Saadud raha aitanud kuningas iſe üle lugeda. Ka meie kodumaa „heategijad ja õnnistuſe toojad", Tallinna, Saaremaa ja Kuramaa piiskoppide kaikawennad töttaſiwad oma ametiwendadele appi. Ordu ſõjawäe hulgas oli palju ſarnaſeid „kaubaſelliſi", mitmeſuguſeid hulguſeid ja õnneotſijaid terweſt Õhtu-Europaſt: riſtiuſu eeſt ſõdides wõis ju nii hõlpſaſti oma näljaſt watja täita.

Poolale ja Leedule lubaſiwad oma abi kuldordu khaan Dſheladin, Maſowi würſtid Januſch ja Semowit, wallahlaſed, beſſarablaſed ja hulk tſhechi palgaliſi. Wiimaste hulgas oli päraſt poole kuulſaks ſaanud huſſitlane Shiſhka. Salajalt toetas Jagellod ja Witowti nende maade pärisrahwas, mis ordu raudruſika all ägas. Ja ſeda ei teinud mitte üksinda ſlaawlaſed, waid ka ſakslaſed kes tulewa ſõja läbi lootſiwad orjaperemeesteſt, riſtirüütliteſt, ükskord peaſeda. Riſtirüütlid oliwad wõidu peale kindlad, poolakad aga kahkleſiwad oma jõu üle. Jagello palus terwe päewa põlwili, et ta poolakad wõidakſiwad.

15. juunil 1410 a. jäi Jagello oma ſõjawäega Grünwaldeni ja Tannenbergi wahel olewate wäljade peale laagriſſe. See paik on alamal Wislajõel, lõuna pool Marienburgiſt, nüüdiſel hommiku Preiſimaal.

Poola-Leedu ſõjawägi oli umbes 150 tuhat ſuur, nende hulgas 28 tuhat ratſanikku. Riſtirüütlitel oli umbes 16 tuhat hobuſemeeſt. Sakſa ajaloolaſed arwawad, et orduwendade ſõjawäes 11 tuhat ratſarüütlit ſõdis, kuna poolakatel leedulastega umbes 16 tuhat ratſanikku oli.

Kui Jagellole ſõnum toodi, et riſtiwennad Grünwaldeni all ſeiſta, läks ta kirikuſſe, kus terwelt kaks teeniſtuſt ära kuulas. Witowt palus lahinguga kiiremine peale hakata, ſeſt et ordu ſõjawägi juba walmis ſeiſta. Jagello kõhkles ikka weel. Wiimaks antakſe talle teada, et riſtirüütlite poolt kaks ſaadikut paljate mõekadega olla ilmunud. Kui nad kuninga ette toodi, kuulutaſiwad nad: „Preiſi ordumeiſter Ulrich ſaadab ſinule ja ſu wennale need kaks mõeka, et ſa nendega ja oma meeste ſõjariistadega lahinguſſe aſtukſid ja ſelle juures enam julguſt ja mehiſuſt üles näitakſid, kui ſeda ſenini oled teinud ja et ſa ennaſt mitte metſadeſſe ja padrikuteſſe ära ei peidaks, waid lagedale wäljale lahinguſſe aſtuks. Peaks ſul aga wähe maad olema oma ſõjawägede ülesſeadmiſeks, ſiis on Preiſi ordumeiſter Ulrich walmis ſinule ſelle wälja jätma, kus ta iſe praegu laagris ſeiſab."

Jagello ei awaldanud ſelle ülbe kõne peale ſugugi wihameelt, wõttis mõegad wastu ja laskis ſaadikud tagaſi minna.

(Järgneb).

Lõpuks kahjatſes kuberner wäga, et ta tõlgi läbi peab rääkima, ning ſoowis, et kõik Wene keele ära õpikſiwad. — Mitte wähem aſjakohane ei oleks ka ſee ſoow, et ka meie kubermangu kõrgemad ametnikud rahwa keelt tunnekſiwad, ſeſt kergem oleks ikka ühel iſikul Eeſti keel ära õppida, kui terwele rahwale wõõraſt keelt kätte õpetada.

Wallawalitſuſe aſjaajamiſega oli kuberner nähtawaſti rahul. Enne äraſõitu kinkis ta koolilaſtele, kelle laul talle wäga meeldinud, maiusaſjade oſtmiſeks kümme rubla.

rs.

Põhjusmõttelik ſenati ſeletus. Baltimaa wallakohtuſeaduſe §§ 10 ja 13 kohta on ſenat hiljuti põhjusmõtteliku ſeletuſe annud. Kui wallakohtunikkudeks walitud ja ſelleſſe ametiſſe kinnitatud iſikud eneſte keskel eſimehe walimiſe aſjas mitte otſuſele ei jõua, ſiis nimetab eſimehe rahukogu?

Tähendatud otſuſele jõudis ſenat ſel põhjuſel, et juhtumiſt, mil wallakohtunikud eneſte keskel eſimehe walimiſes ühiſele otſuſele ei peaks jõudma, üleüldſe ette pole nähtud, aga üleüldiſte määruſte § 113 põhjal wallakohtu eſimees rahukogu poolt walitud kohtunikkude hulgaſt nimetatakſe.

Telegrahwi oſakonna tegewuſt Wändras on ſelle läbi laiendatud, et käesolewaſt kuuſt peale ſeal ka Eeſti, Sakſa ja teiſte keelte peal telegrammiſi waſtu wõetakſe ja niiheaſti oma riiki kui ka wäljamaale ära ſaadetakſe, nagu ſiinne poſti- ja telegrahwi-oſakonna ülem kuulutuſe läbi kohalikule ja lähema ümbruskonna rahwale teada annab. Seni wõeti ſiin ükſi Wene keeles omale maale minewaid telegrammiſi edaſi ſaatmiſeks waſtu. Laiendatud aſjaajamiſes on ſellega tänuwääriliſelt kohalikkudele elanikkudele hõlbuſtus oſaks ſaanud. K.

Omawalitſus.

Kurna walla wolikogu on walla raamatukogu aſutamiſeks 50 rubla lubanud.

Meekſi walla wolikogu otſuſtanud ſelleſama aſja peale 25 rbl. ohwerdada, kuna wallakirjutaja omalt poolt wiie rubla eeſt raamatuid annetab.

Helme kihelkonna walladewolikogud olla, nagu meile teatatakſe, Eeſtimaa Rahwakirjanduſe Toimekonna ettepaneku walla raamatukogude heaks raha lubada, igalpool tagaſi lükkanud. Ka Jõgeweſti walla wolikogu arwanud, et raamatukogu aſutamiſeks raha ilmaaegu on lubada. Küll on edumeelſed mehed!..

Kool.

Uus kaubanduſekool Tartus. Nagu „Poſt." kindlaſt allikaſt kuuleb, algawat ſel ſügiſel uus kaubanduſekool Tartus oma tegewuſt. Kooli awamiſeks olewat miniſteriumiſt juba luba antud. Uus kool ei olewat mitte ühe ükſiku inimeſe, waid ſelleks kokkuaſtunud kogu-ühiſuſe ettewõte. Õpetuſe andjateks kutſutawat aſjatundjad kooliõpetajad Eeſti ja Wene ringkondadeſt, nõnda et õpetus kaubanduſeteaduſte piirkonnas täieſti korralik ſaawat. Koolil on ettewalmiſtuſe- ja kolm ſpetſialklaſſi. Alguskoolide lõpetajad wõetakſe ettewalmiſtamiſeklaſſi ja kihelkonna- ja miniſteriumi koolide lõpetajad 1. klaſſi waſtu. Teiſteſt kaubanduſekoolideſt tulejad leiawad waſtuwõtmiſt ſelle järel, kui kaugele nende teadmiſed ulatawad.

Kooliõpetajate ſeminar Rakweres. Tänawu kewade tegi Rakwere linna wolikogu otſuſeks: rahwahariduſe miniſteriumile kooliõpetajate ſeminari ehitamiſeks, katſeaia, katſepõllu, ja mesilaſteaia aſutamiſeks 4 tiinu linnamaad anda; kui hariduſe miniſteriumi poolt kolme aaſta jooksul ſeminari hooneid ehitama pole hakatud, langeb maa linnale tagaſi.

Nüüd on ſee otſus ſiſemiſte-aſjade miniſteriumi poolt kinnitatud. „Wrln."

Maamajandus.

Põllukaswu ſeiſukord Urwaſte kihelkonnas (Wõrumaal). Üle paljude aaſtate on tänawu rukkipõllud meie pool kõikidel head, mis wiſt ſelleſt tuli, et läinud kewade ſoe oli ja nii oraſeid ei rikkunud. Õitſemiſe ajal oliwad ka iluſad ilmad, nii et head rukkiſaaki oodata on. Tänawu walmiſiwad rukkid wara, nii et mõnes kohas juba 5 juulil lõikamiſega alguſt tehti, ſelle järel jäi paljudel põllumeeſtel heinad tegemata, mis peale rukkilõikuſe lõpetada tuleb. Mõnes kohas puruſtas ka rahe rukkiſi, mis mõnele põllumehele kahju tegi. Kõige ſuuremad rahesajud oliwad 22 mail ja 2 juunil. Üleüldſe on tänawu ſuwi rohke ſadude ja pikſe kahjude pooleſt rikas.

Riſtikheinaſaak oli tänawu juba kolmat ſuwe järgimööda kõhn. Ennemalt ſaadi ikka ühe tiinu pealt 10 kuni 12 kahekümne wiie puudaliſt koormat riſtikheina, kuna nüüd waewalt 2—3 koormat ſaadi. Ennemalt müüdi riſtikheina ſeemet — ſaadi ſealt raha, kuna nüüd juba kaks kewadet kallit hinna eeſt — 12 kuni 15 rubla puud — ſeemet on oſtetud ja tuleb tulewal kewadel jällegi oſta. See toob majanduslikult põllumehele kahju. Seemne eeſt makſa kalliſt hinda ja karjakaswatamine kannatab tubliſti heinapuuduſe pärast, ſ. o. ei ſaa nii palju loomaſi kaswatada ja ei ſaa ka neid müügi tarwis rammuſaks ſööta. Mindi ju wiimaſel ajal linakaswatamiſeſt üle karjakaswatamiſe peale, milleſt põllumeeſtel kõige ſuurem ſiſſetulek oli, ſelle järel on wiimaſtel aaſtatel, keskmiſelt, talu pealt paarſada rubla kahju ſaadud. Põhjuſed, mispärast riſtikheinad kõhnad kaswaſiwad, on ſellepärast, et eſiteks, kui kewadel lumi ära läks, alati ööſetel külmetas ja päewal ſulatas, mille järele ööſine külm taime juured maa peale kiskus ja nii päikeſe käes ära kuiwaſiwad ja teiſeks, et kewadel riſtikheina kaswama minekul korral põud oli, nii et needki taimed, mis järele jäiwad, koguni kiduralt kaswaſiwad. Niidaheina ſaadi ka wähe, ſeda rikkuſiwad kewadiſed külmad ja põuad ära.

Suwewiljad kaswawad keskmiſelt, kuigi wihma õige rohkeſti ſadas. Mõnes kohas lõi rahe wilja puruks, mägiſtel maadel uhtuſiwad ſälle äkiliſed, rahega ſegatud wihmaſajud põllu kõige juurtega orgudeſſe, kuna taſaſtel maadel ſarnaſed wihmad maa liiga kinni liimis ja nii põllukaswu takiſtas.

Juurwiljad, nagu peedid, porgandid, naerid ja kapſad kaswawad heaſti. Õunapuud, kirſid ja ploomid on wilja õige täis, kuna tikerberid juba mitu aaſtat jahu wõi rooſte haiguſt põdewad.

Niiſugune põllumajanduſline ſeiſukord on kogu Wõrumaal tänawu ſuwel. Lex.

Tööſtus ja kaubandus.

Jõe ſügawamaks kaewamine. Luuga jõge ülewal pool Jamburit hakatakſe ſügawamaks kaewama. Ühtlaſi keelatakſe ka lahtiſte palkide allaſaatmine jões ära, kuna neid kinniſtes parwedes edaſi ſaata wõib. „Pwl".

Ühiſtegewus.

Wõru Eeſti ſaenuhoiu ühiſus ſaatis kõikidele wallawalitſuſtele ringkirja, milles palutakſe, et iga wallawalitſus lubaks kohtu- ehk koolimaja ruumiſi pruukida, kui nad wabad on, kus Wõrumaa agr. hra Konjap wõiks põllumajanduſliſi ettelugemiſi pidada. Muidugi on ſeda palwet wiſt kõik wallawalitſuſed lahkeſti täita lubanud. Ka on hra Konjap niiſuguſeid ettelugemiſi juba mõnes kohas pidama hakkanud, mis kõigiti eeskujulik on; nii ſaawad paljud talutaadid õpetuſt ja juhatuſt oma majapidamiſt paremini korraldada, et ſuuremat ſiſſetulekut ſaada.

Urwaſteſt. Meil edeneb ühiſtegewus õige jõudſaſti. Igaüks tunneb ära, et ühiſuſes on jõud, kui ükſikult ei jõua. Tänawu aſutati kaks rehepekſu-ühiſuſt — üks Waabina, teine Wana-Antslaſſe, minewal aaſtal aſunes ſarnane ühiſus juba Wana-Antslaſſe, nii on praegu kolm aurujõul rehepekſu-ühiſuſt Urwaſte kih. Kellel rohkem raha, ſee oſtab ükſinda aurumaſina, nii on nüüd Urwaſte kih., ühes ühiſuſtega (8 walda) 17 aurujõul rehepekſu maſinat. — Uues-Antslas, Waabinas ja Wana-Antslas on igas ühes 4, kuna teiſtes waldades wähem maſinaid on. Hobuſe-, wee- ja tuulejõuliſi rehepekſumaſinaid on ühtekokku ſaja ümber. Suurem osa põllumehi pekſab juba kõik wilja maſinate abil.

— Kewadel algas „Hauka" alewis, Antsla hoiu-laenu ühiſus tegewuſt, kus ſelle nimeline ühispood mitu aaſtat juba kaupleb; ſarnane ühiskauplus on ka Sulbi alewis — Kergulas.

Läheb weel mõni aaſta edaſi, kui rahwas rohkem ühiſtegewuſele ärkab, ſiis on meie kihelkond ühiſuſtega, nagu Taanimaa, ülekülwatud. Lex.

Seltſielu.

Wõrumaa Rahwahariduſe Haani haruſelts pidas neil päewil aſutajate koosolekut, kus eeſtſeiſuſeſſe järgmiſed iſikud waliti: eſimeheks hra W. Kriiſa, abiks hra J. Gutwes; laekahoidjaks hra P. Norrmann ja kirjatoimetajaks hra H. Kolk. Liikmete arw 26. Tehti otſuſeks awamiſepidu kõnede, näitemängu ja kontſerdiga Haani „Kokke" koolimajas 29 aug. ära pidada. —ii—

Kergula Sulbi alewiſſe (Urwaſte kihelk.) aſutati Tuletõrjujate-ſelts. Põhjuskiri on ülemalt poolt kinnitatud ja ſelts algas juunikuul tegewuſt. Seltſi heaks pandi juba pidugi toime. — Head edu! Lex.

Kirjandus, teadus, kunſt.

Ajaleht „Poſtimees" teatab, et tema waſtutaw-toimetaja Liiwi kuberneri poolt 100 rublaga trahwitud ſaanud. Põhjuſeks olnud nr. 147 ilmunud juhtkiri „Miſſuguſe õiguſe nimel?"

Selles juhtkirjas arwuſtati Wiljandi maakonnaülema wanema abiliſe parun Wolffi ringkirja automobili-ſõidu aſjus. Liiwimaa kuberner leiab ſelleſt kirjatükiſt, et „Poſtimees" ſelle ringkirja ſiiu „ſunduslikeks määruſteks" on nimetanud ja ſellega „mitteõigeid teateid politſei tegewuſe üle on wälja laotanud."

Rahatrahw 100 rbl. on kohe Tartu linnapolitſeiſe ära makſtud.

Segateated.

Waabina põllum.-ſeltſi jäi majanduſline kurſus pidamata. Möödaläinud kewadel otſuſtas Waabina põllumeeſte-ſelts kahekuuliſt keedu- ja kunſtkanga-kurſuſt ära pidada, ſelleks kuulati ſiit ja ſealt kirjalikult, kui ka ajalehe „Poſtimehe" kaudu kurſuſtejuhatajat; aga leiti ükſainus naiſterahwas, kes mõlemaid kurſuſi lubas juhatada (ükſikuid kurſuſe juhatajaid leiti küll mitu). See nõudis kalliſt palka (40 rbl. kuus. prii ſöök ja ſõidukulud peale ſelle), nii et ſelts paremaks arwas mitte nii kalliſt juhatajat palgata — ja kurſus jäi pidamata. — Kahju küll!

Nagu ſelleſt näha, on meil ſenini hoopis wähe naiſterahwaid, kes oskawad mitmeſuguſeid majanduſliſi kurſuſi juhatada. Oleks wäga ſoowida, et Eeſti neiud õige palju ſelle tööharu ära õpiks, ſeſt nüüd oleks neil ſarnaſe tööga tegemiſt. Minewal kewadel, Põhja-Liiwimaa Keskpõllumeeſte-ſeltſi aſemikkude koosolekul arwati wäga tarwilikuks ja tehti otſuſeks õige rohkeſti majanduſliſi kurſuſi toime panna, aga kahjuks, leidub meil praegu õige wähe kohalikka juhatajaid.

Lex.

Wõru maakonna-laulupidul, mis 25 juulil ära peeti, ei olnud head õnne. Wihma ſadas juba mitu päewa järgimööda ja pidupäewal weel kõige rohkem, mis muidugi pidu head kordaminekut takiſtas. Wihmaſe ilma ja halwa tee tõttu oli maalt wähe piduliſi ilmunud, kuna ka linnalaſedki kõik wälja ei ilmunud. Wihma pärast ei ſaadud pidu ka mitte „Kandle" ſeltſi aias ära pidada, waid ſaalis, kuhu laulijate ja mängijate ſuure arwu pärast kuulajatele palju ruumi üle ei jäänudki. Laulupidule oliwad üleſannud 22 laulu- ja 7 mängukoori, kuna aga mitmed neiſt tulemata jäiwad, nii et paſunakoorid üles ei aſtunudki.

Waimulik kontſert algas kell 2 p. l. Luteri uſu kirikus, milleſt tegelikult oſawõtſiwad kunſtnikud M. Saar (orel), S. Lindpere (wiiul), L. Neumann (bariton) ja weel ühendatud ſegakoorid hra L. Neumanni juhatuſel. Peale ſoolo-ettekannete, mis kunſtnikkude poolt ſündis, kandis ühendatud ſegakoor Säbelmanni „Palwe" ja Hermanni „Trooſt" ette. Ettekanne läks wäga iluſaſti korda ja huwitas wõrulaſi wäga.

Ilmalik kontſert oli kell 5 p. l. „Kandle" ſeltſi ſaalis. Ühendatud ſegapillide-koor kandis hra Lindpere juhatuſel 5 tükki ette, kuna ühendatud ſegakoor hra Pütſepa juhatuſel 6 laulu ettekandſiwad. Ettekannetega wõib täieſti rahul olla. — Õhtul etendati näitemängu „Ronga iſa". Lex.

Wanade rahade leidmine. Hiljuti leidſiwad Alawere mõiſa tööliſed uue maa raiumiſe juures tinaſt kannu, mis wanade Rootſi ja Taani riigi rahadega täidetud oli. Rahad on kullaſt, hõbedaſt ja arwatawaſti platinaſt ning umbes 400 aaſta ümber wanad. Nende ſeas on mitmed ka neljanurgeliſed. Praegu on rahad mõiſaomaniku käes, kes neid kuhugile muuſeumi wõi wanade aſjade uurija kätte tahab toimetada, nende eeſt ſaawat taſu terwelt leidjatele anda lubades. „Pwl."

Kuidas mõni ärimees eneſele raha oskab teha, näitab järgmine juhtumine. Hiljuti ſai O. (Orina) mõiſas lehm otſa. Kohaline parkal K. S. kutſuti lõppenud looma nahka oſtma. Kaubad ſobiti niikaugele. et S. liha, nahale peale kauba juurde ſaanud. Nahk kooriti looma ſeljaſt ära, ja liha kui kallis kaup wiidi Tapale, et kellegi worſtitegijale ära müüa. Kraam äratanud aga kahtluſt ja aſjale anti kohtulik käik. Mees nurunud küll weel liha tagaſi ja tahtnud Kiltſis oma õnne müümiſega uueſti katſuda, kuid ſeda palwet pole täidetud.

Tallinnas on ſõjalaewad Telliskopliſt pommitama hakkanud, nagu ſealſed lehed teatawad. 21. ſkp. hommikul lendas üleüldſe 10 ſuurtüki kuuli Telliskopliſſe. Üks kuul langes Wiegandi ſuwemajaſſe, teine kuul puuris tema krundi peal kaldaſſe, kolmas lõikas Tallinna kaupmehe Bergeri ſuwemajaſſe ja tungis woodi kohale ſeina ſiſſe. Berger oli waewalt mõni minut tagaſt wälja läinud, muidu oleks ta wiſt oma elu kaotanud. Üks kuul tungis Kopli ſurnuaia müüriſſe, üks kuul lendas kellegi rattaſõitja jalgade ees maa ſiſſe. Wõib arwata, miſſugune ſurmahirm kohaliſte elanikkude ſeas walitſeb. Uurimine on käſile wõetud, kes laskmiſeks ſüüdlane on ja Eeſtimaa kubermangu ülem lubanud ſelle eeſt hoolitſeda, et ſarnane ſündmus enam Tallinna all ei korduks.

Metſik mõisnik. Et Balti junkrute ſeas küllalt tooreid iſikuid leidub, kes praegu weel talupoegadega kui päriſorjadega ümber käiwad, kes inimluſeſt õige kaugel ſeiſawad. — ſelleſt annab Wirumaa H. kihelk. W. walla mõiſaomanik ſelge pildi.

Sel iſandal on wiiſiks kõiki, kes temaga kuidagi kokku puutuwad, kõige ropumal wiiſil läbi ſõimata. Iſeäraliſe armu oſaliſeks ſaawad aga waeſed rentnikud, kes kõrge rendi alude üle mõisnikuga julgemad juttu alata. Selleks wäikene näitus.

Hiljuti läinud üks nimetatud mõiſa rendikoha pidajateſt, kellele kewadel 200 rbl. renti juurde liſatud, paruni jutule, et wähegi rendikõrgenduſt „maha paluda". Ropp ſõimamine on mehele waſtuſeks olnud. „See on ſinu õigus ja ſee on ſinu kohus", — kiſendanud mõisnik ruſikatega ähwardades, „mat' ſeda on teile tarwis," — oma kõri kinni litſudes. „Mul on metſa küll" — (tähendab wõllapoſtiſt).

Kantnikul, kes waſt ehk paremate lootuſtega herra jutule läks, oli nüüd igaſugune jutuajamiſehimu wiimaſega jäädawalt otſas.

Seeſama mõisnik on ümberkaudu ka weel ſellepooleſt kuulus, et ta kõik mitte mõiſa elanikkude kirjad ja ajalehed, mis kuidagi tema poſtikotti ſattunud, ära põletab.

Ja ſee mees räägib ſuure ſuuga ikka ka ſelleſt, et ſakslaſed Eeſti rahwale kulturat toonud, ennaſt muidugi juurde arwates, ja nende ſeas hariduſt eidanud laiali laotada!!!

rs.

Koloniſtide ſeas, kes Tarwaſtu mõiſa toodi, mõllab ſuguhaigus, nii et neid mitmed juba Wiljandi laſareti paranduſele on wiidud. „T. Teat."

Wäljarändajate arw, kes ſelle aaſta eſimeſel poolel Liibawi kaudu ära on ſõitnud, teeb „Gol. Lib". teatel 19.901 wälja.

Kohalikud teated.

Peterburi tähtſamad ja waatamiſewäärilisemad kohad.

VI.

Parun Stiglitzi joonistuſekooli muuſeum, Fontanka 10. Lahti igapäew kell 10—3. Siſſeminek makſuta.

Muuſeum on 1896 a. parun Stiglitzi kulul aſutatud; ta eesmärk on joonistuſekool; kaswandikkude kunſtimaitſet kaswatada ja neile paremateſt kunſtitöödeſt eeskujuſt anda. Selleks otſtarbeks on ſiia ſuur hulk Greeka-Rooma ja teiſte wana- kui ka keskaja kunſtnikkude tööde kopiaid kokku kogutud. Siin on eluſuuruſes ja wähemaid kujuſi, ornamentiſi, waaſiſi jne. Wallatumate amuripoiſikeſte kogu paneb tahtmata waataja naeratama, niipalju kelmlikku ja ühes ka ilmaſüüta wallatuſt paiſtab nendeſt wälja. Edaſi teiſtes ſaalides on hulk Greeka ja Rooma jumalate kujuſi, milledeſt mõned juba Ermitaſhe järele tuttawad on. Iſeäranis ſilma paiſtab juba kaugemalt uhke ja julge näojoontega noore ſõjamehe kuju. „Belwedere Apollon" loeme kirja ka aluſe pealt. Jaa, wõi ſiis ſee ongi ſee Apollon, kelle kohta Wene luuletaja Puſchkin ütles:

Но мраморъ сей вѣдь богъ (See marmor on ju jumal). Täepooleſt on kunſtnik ſelle kujuſſe midagi iſeäralikku mõiſtnud panna, mis juba hariliku waataja ſilma tema peal kauemaks ſeiſatama ſunnib.

Talli muuſeum, Konjuſhennaja pl. 4. Awatud teiſipäewadel, neljapäewadel ja laupäewadel kell 11—3.

Siin hoitakſe kõigi wene keiſrite ja keiſrinnade ſõidu- ja hobuſeriiſtu alal. Eſimeſes ſaalis on hulk ſadulaid, millede peal kunagi mõni Wene walitſeja iſtunud on; klaaskappides rippuwad kulla ja hõbedaga iluſtatud hobuſeriiſtad ja tekid. Teiſes ſaalis on hulk kullas hiilgawaid ja wanaaegſeid piltidega iluſtatud tõldaſi ja ſaaniſi. Saali tagaotſas on ka pommiſt puruſtatud tõld, milles keiſer Aleksander II ſiis ſõitis, kui Suwe aia ees, Newa ääres, ta elu kallale kiputi. Iſeäraliſt huwituſt pakub weel Peeter Suure oma tehtud tööd. Ta ei ſära küll kullas, ega ole mõni kunſtitöö, kuid ta on ometi mehe töö, kes ühegi ameti eeſt tagaſi ei kohkunud.

Pädagogika muuſeum, Fontanka 10. Awatud talwel igapäew peale kiriku- ja kroonupühade, ſuwel iga teiſipäewal ja reedel kell 10—3. Siſſeminek makſuta.

See muuſeum on nagu kõigi teiſte muuſeumide kokkuwõte. Siin leiab aſju, mis juba Ermitaſhes, Zoologia ja Mäe muuſeumis näinud oled; ſiin on looma-, taime- kui ka kiwiriigi eſitajaid ja füſika katſete juures ettetulewaid aparatiſi. Kooliõpetajale, kes omas koolis ka füſikakabinetti mõtleb ſiſſe ſeadida, on igatahes õige ſoowitaw wõimaluſe korral enne ſiin waatamas ära käia, kuidas ta ſiſſeſeatud peaks olema.

Eſimeſes ſaalis on hulk mitmeſuguſeid maateaduſe reljef- kaartiſi ja globuſeid, kui ka rahwaſugude tüüpuſi. Teiſes ſaalis on joonistuſe õpeabinõud, ornamendid, kujud jne. Looduſeteaduſe oſakonnas näeme tähtſamaid linnu- ja loomariigi eſitajaid täiskopitult; ſiinſamas on ka inimeſe luukere. Klaaſi all kaſtides on mitmeſuguſte putukate ja liblikate kogud ja mõneſuguſed mineralid.

Klaasuſtega kappides paiſtawad purkides wiljaſordid ja taimede ſeemned. Wiimaſes ſaalis on ainult füſika ja lahutuſeteaduſe katſete juures ettetulewad aparadid wälja pandud; küll ſiin on ſoojuſemõõtmiſe aparatiſi, optikaklaaſiſi ja muid keeruliſi maſinaid. Muu ſeas pöörab tähelepanemiſt oma peale ſuure klaasrattaga (umbes 5 jalga läbimõõta) elektrimaſin. Kohe ſiinſamas kapis on ka 4-puudaline Leideni batarei, mille iga pudel juba ligi 2 jalga kõrge on. Kui meeles peame, et ükſainus waewalt toobi ſuurune Leideni pudel niiſuguſe elektri jädeme wõib anda, mida inimene wälja ei kannata, ſiis peame küll arwama, et ſee batarei wähemalt härja ikka maha lööb. — Muuſeumi juures on kaks ſaali, kus talwel rahwale ettelugemiſi peetakſe, kontſertiſi antakſe ja gümnaſtikaharjutuſi toime pannakſe. Makſ ettelugemiſtele ja kontſertidele on 30—50 kop.

Tehnika muuſeum, Fontanka 10. Awatud talwe ajal äripäewadel, ſuwel ainult iga kolmapäewal kell 11—3.

Kaunis ſuur hulk mitmeſuguſte marmorite, puude ja muude ehitusmaterjalide proowiſi on ſiin wäljapandud. Siis tulewad mitmeſuguſte raua-, teraſe- ja malmiwabrikute tööde proowid; klaas- ja portſelan-aſjad, poolwalmilt ja lõpulikult walmis tehtud; lina-, ſiidi- ja willawabrikute tööde proowid mõneſuguſte maſinate ja ſulatuſeahjude mudelid, mille tähtſuſe ja tarwitamiſe üle arutada mõne ſpetſialiſti hooleks jätame. Teiſte muuſeumidega wõreldes wõib ütelda, et aſju ſiin mitte palju ei ole. Huwitaw on ſiiski ka ſiin mõnda aſja waadata. Mina, näituſeks, ei mõiſtnud eneſele enne kuidagi ettekujutada, mis moodi põletamata portſelan wälja näeb. Nüüd aga, kui tehnika muuſeumis ära olen käinud, tean, et läikiw glaſurikord alles teiſekordſel põletamiſel portſelanile peale ſinub. Keda tehnika huwitab, ſee wõib ſiit paljugi waatamiſe wääriliſt leida.

Parun Stiglitze, pedagogika ja tehnika muuſeumid on kõik ühes majas Fontanka 10. Siſſeminek Fontanka äärest.

Mere muuſeum, Admiraliteedi hoones. Siſſekäik Aleksandri aia poolt. Makſuta rahwale awatud teiſipäewadel, neljapäewadel ja pühapäewadel kell 12—3. Suwel on muuſeum kinni.

Rohkearwuliſed kõiksuguſte laewade kuni wiimaſe peenſuſeni wäljatöötatud mudelid pakuwad palju huwituſt ka nendele, kes mereaſjanduſega ſugugi tuttawad ei ole. Siin näeme kõiksugu laewu Alekſei Mihailowitſhi galeeri-lootſikuſt alates, kuni uuema aja ſoomuslaewadeni. Kõiksugu korwetide, ſkunede, brigide, aurulaewade, ſoomuslaewade, riſtlejate, miinipaatide ja teiſte mudelid on ſiin ſüſtematiliſes korras wäljapandud. Peeter Suure toas hoitakſe tema omatehtud aſju ja põdranahaſt ülikonda alal. Seintel rippuwad ſiin temaaegſete riigimeeſte: Leforti — eſimeſe Wene admirali, Menſhikowi, Apraksini ja teiſte pildid. Peetri wäljamaa reiſu mäleſtuſeks on ſiia majakeſe mudel wäljapandud, kus Peeter Amſterdamis elas, kui ta ſeal laewaehituſt õppimas oli.

Ka eſimeſe Wene lootſiku „Wenemaa laewaſtiku wanaiſa" mudel on ſiin, kuna lootſik iſe Peetri majakeſe juures Neewa kaldal Peterburi poolel alal hoitakſe.

Siinſamas kõrwal on teine ſaal Paul I. ja Katarina II. ajal teiſte käeſt äräwõetud laewade mudelitega. Seintel rippuwad aurahad Potjomkini, Rumjantſewi ja teiſte kujudega. Järgmiſes ſaalis hoitakſe hõbeadju alal, mis Katarina II. Muſtamere laewaſtikule kunagi kinkinud on. Siinſamas on ka lipud ja teiſed Prantſuſe meremeeſte kingituſed Wene laewaſtikule. Saalides on weel hulk pilta, mis peaaſjalikult 1877—78 a. Wene-Türgi ſõja juhtumiſi ja wõitluſt kujutawad. Muuſeumis on ka rikkalik kaubalaewade kogu. Peaaegu kõigi maakera rahwaſte weeſõidu-riiſtad, kõige wanemaſt ajaſt meie ajani, on ſiin näha. Teiſe korra peal näeme kõiksuguſte laewade peal tarwitatawate materjalide, laewawäe toidumoona proowiſi ja mundriſi.

(Järgneb.)

Uued tehnika kurſuſed Peterburis.

Juba kolmandamat aaſtat töötawad Peterburis rahwaülikoolide politehnikumi õhtukurſuſed. Makſ neil kurſuſtel on 60 rbl. aaſtas, ja nad on peaaſjalikult nendele määratud, kes päewal ametis ja ainult õhtuti õppimas wõiwad käia.

Tänawu ſügiſel aga awatakſe nendes ſamades ruumides, kus õhtuſed rahwaülikooli kurſuſed aſet on ja ka peaaegu nendeſamade õpejõudude eeſtwõttel uued päewaſed politehnikumi kurſuſed mehanika, elektro-tehnika, ehitus- ja kaubandus-ökonomia jaoskondadega. Terwe kurſus keſtab tehnika jaoskondades 7, ja kaubanduſe jaoskonnas 6 poolaaſtat. Õpetus on kurſuſtel ſuuremalt jaolt ettelugemiſtena, kuna mõnede aſjade juures õpetunniſüſtem tarwituſel on. Kuulajateks wõetakſe ilma uſu, rahwuſe ja ſugu peale waatamata iſikuid waſtu, kellel tehnika-, linna-, käſitöö- wõi waimulikude koolide, ſeminari, kooliõpetajate inſtitudi ehk muu ſellekohane haridus. Õpeaeg kell 10—3 päewal.

Makſ õpetuſe eeſt on:

Tehnika jaoskondades	I. poolaaſt.	65 rbl.
„ „	II. „	60 „
„ „	III. ja IV. „	75 „
„ „	V., VI. ja VII. „	100 „
Kaubands.-ökon. jaosk.	I. poolaaſt.	45 rbl.
„ „ „	II. „	40 „
„ „ „	III.—VI. „	50 „

Ettelugemiſte algus 15 ſept.

Üleſandmiſi kurſuſtele wõetakſe waſtu kurſuſte ruumides: Разъѣзжая, 40, igapäew.

Päewa- ja õhtukurſuſte programmiſi wõrreldes paiſtab kohe ſilma, et õpejõud ja programm mõlemal pool peaaegu üheſugune on, ainult ſelle wahega, et päewaſed kurſuſed prohweſſorite ja kooliõpetajate ſeltſi algatuſel käima on pandud, ja et ſiin õpetus kella 10—3, ſ. o. 5 tundi keſtab, kuna õhtuſed kurſuſed Rahwaülikoolide-ſeltſi poolt toime on pandud ja nende õpetus ainult 3 tundi tööpäewadel ja 5 tundi pühapäewadel keſtawad. Nagu mulle kurſuſte inſpektor ſeletas, on päewaſed kurſuſed nimelt nende jaoks arwatud, kellel juba ſellekohane algharidus on, kuid kes ſellegi pärast küpſuſe tunnistuſe puuduſel kõrgemaſſe kooli ſiſſe ei peaſe. Muidugi mõista on 5 tunniga päewas wõimalik rohkem äratehа, kui 3 tunniga ja ſellepärast on päewaſtel kurſuſtel makſ ka kõrgem. Tänawu ſügiſel on kurſuſtel omad ruumid üüritud, mis täitſa aſjakohaſelt ſiſſe on ſeatud, kuna enne teiſte koolide ruumiſi tarwitama pidiwad. Et õpetus kurſuſtel hea ſaab olema, ſelle eeſt waſtutawad juba tuntud prohweſſorite ja kõrgemate õpeaſutuſte kooliõpetajate nimed, mis meie kurſuſtelt makſuta wälja ſaadetawate lehtede pealt lugeda wõime. Tahakſin ſellega kodumaa õpehimuliſte noortemeeſte tähelepanemiſt ſelle uue õpeaſutuſe peale pöörda. Lähemaid teateid wõib makſuta ſaada kurſuſte ruumides Разъѣзжая, 40, ehk Rahwaülikoolide-ſeltſi kantſeleiſt Гагаринская, 16.

Soowitaw oleks et ka kodumaa ajalehed nende kurſuſte üle teateid laiali laotakſiwad.

P. T.

Eeſti aſunduſte laulupidu Peterburis.

Laupäewal, 24 juulil, oli kohaliſe Eeſti Hariduſe-ſeltſi Aſunduſte jaoskonna kokkukutſumiſel Peterburi Eeſti ſeltſide aſemikud ja mõned teiſed ſeltskonna tegelaſed koos tulewaſe Eeſti aſunduſte laulupidu aſjus nõupidamiſel. Jõuti otſuſele, et aſunduſte laulupidu toimepanemiſeks tulewane ſuwi kõige ſündſam aeg on ja ſellepärast juba nüüd ettewalmiſtuſtega wiibimata tuleb peale hakata. Kõige ſuuremat muret teeb muidugi platſi küſimus. Otſuſtati juba nüüd platſi kuulamiſeks ſammuſi aſtuda ja mitte hiljem kui eſimeſeks ſeptembriks uus ſeltſide aſemikkude koosolek kokku kutſuda, kus ſiis ka laulupidu korraldawad komiſjonid ära walida.

Mõnelt poolt awaldati kartuſt, et nagu kuulda ka Narwas umbes ſelſamal ajal laulupidu tahetakſe ära pidada ja ſee aſunduſte laulupidu peale waheſt ehk halwalt mõjuda. Nagu nüüd kaudſelt kuuleme, olla Narwa ſeltskonna tegelaſed otſuſele jõudnud endi laulupidu edaſi lükata, nii et aſunduſte laulupidul ſelle all ſugugi kannatada ei tule.

Endine riigiwolikogu eſimees Gutſhkow

algas 20. juulil oma kindluſewangistuſt Peeter-Pauli kindluſes iſtuma. Oktobriſtide „kangelane" on ſiinaſamaſſe kambriſſe iſtuma pandud, kus tuntud Port-Arturi „kangelane" Stöſſel iſtus.

Arſtline läbiwaatus keskkoolides

ſeatawat eeltulewaſt ſügiſeſt ſiſſe. Rahwahariduſe miniſterium on ſellekohaſe otſuſe teinud. Iga keskkooli juurde aſutatakſe arſtide komiſjon, kes iga nädalas ükskord kõik koolilapſed läbi waatab. Peale ſelle uuritakſe üks kord aaſtas, enne õpetuſe alguſt, kõikide koolilaſte weri järel. Niiſuguſe uue määruſega tahab miniſterium kõiksuguſte ſalahaiguſte waſtu wõidelda, mis koolilaſte ſeas laiali on lagunemas.

Kuulus rottidepüüdja Semtſhuk

on Akkermanniſt Peterburi wiljakaupmeeſte poolt Peterburiſſe tellitud, et rottiſi ära häwitada, kes õige palju kahju wiljaaitades teewad. Semtſhuk'ile on 2.000 rubla, prii ſõit teiſes klaſſis ja peale ſelle weel 5 rubla iga päewa kohta taſuks määratud.

Peterburi tööliſte kaubatarwitajate ühiſus „Truſhenik"

on kaubapuuduſel oma wiimaſe kaupluſe kinni pannud.

„Sina" wõi „teie".

On ju tuttaw, et Wenemaa ſõjawäedes alamwäeliſtele „ſina" üteldakſe. Nüüd on üks ſõjawäeringkonna arſtide inſpektor ülemalt poolt järelpärinud, kuidas peawad aga ſõjawäe arſtid ja halaſtajad õed haigetele alamwäeliſtele ütlema, kas „ſina" wõi „teie". Selle peale waſtas ſõjawäe peaarſtiwalitſus, et ſiſemiſe ſõjateeniſtuſe ſeaduſe järel, mis 1910 a. kinnitatud, kõikidele alamwäeliſtele, wäljaarwatud junkrud, tagawara lipnikud ja ſõjawäe ametnikud, klaſſiõiguſte kandjad ja alamlipnikud, — ülemad „ſina" peawad ütlema. Sellepärast peawad ſõjawäe arſtid, kui ülemad, alamwäeliſtele „ſina" ütlema. Mis puutub aga halaſtajate õdedeſſe, ſiis wõiwad nemad, kui mitte ülemad, alamwäeliſtele ka „teie" ütelda.

10 tuhande rubla kroonu raha raiskamiſe

pärast wõeti 24. juulil alamporutſhik Gowornow kinni ja ſaadeti ſõjawäe türmi. Selleſama aſja pärast olla ka üks teine ohwitſer, nimelt kapten Sarhitſki, kinni wõetud.

Suurt puhaſtuſt

terwes Peterburi linnas tahab terwishoiukomiſjon ette wõtta. Kõige eſiti tahetakſe kõik need majad, kus koleraſſe haigeſtumiſi ette on tulnud, läbi käia ja nendes korralikku puhtuſt nõuda. Peale ſelle tulewad läbiwaatamiſele teiſed majad, turud, piimapoed, kaupluſed jne.

Naisterahwaste arstiteaduſe instituudis

on ſiſſeaſtujate palwekirjade wastuwõtmiſe aega 15. ſeptembrini pikendatud, ſeſt et tänini ainult 144 palwekirja ſiſſe on antud, kuna wastu wõetakſe 250 naisterahwaſt. Peale ſelle tahetakſe palwekirjade wastuwõtmiſe aja pikenduſe läbi instituti ſiſſeaſtumiſeks wõimaluſt ka nendele anda, kes auguſtikuul poiſslaste gümnaſiumi juures täienduſe-ekſami teewad. Palwekirjade wastuwõtmine juutide käeſt lõppes 15. juulil ära, ſeſt et juba 52 palwekirja juudiſooſt naisterahwaste poolt ſiſſe on antud, kuna neid ainult 3% instituudi õpilaste üleüldiſeſt arwuſt wastu wõetakſe.

Alaealiste kuritegewus.

Mõni aeg tagaſi ſeati Peterburis rahukohtunik ametiſſe, kelle wõimukonda alaealiſed kurjategijad käiwad. Nüüd on möödaläinud pooleaasta kohta huwitaw arwuſtik alaealiste kurjategijate kohta awaldatud.

Üleüldiſe on 2.641 ſüütegu arutuſele wõetud; möödaläinud aastaſt on 532 kohtuasja käesolewa aasta peale läbiwaadata jäänud, nõnda et üleüldiſe on käesolewa aasta esimeſel poolel 3.178 alaealiſe ſüütegu rahukohtuniku juures arutuſel olnud. Kõige rohkem ſüüdistati lapſi warguſes, nimelt 1.017 korda, ſiis tuleb laste kerjamine — 258, raiskamiste eest — 48 ja wale pärast 41 kord. Kõige rohkem kuritööſi tuli laste juures, kes 16 a. wanad, ette, nimelt 612, kõige wähem 10 a. — 4 kuritööd. Lapſed, kes niiſugustes kuritöödes ſüüdlaſeks tunnistati, mis harilikult türmiga karistatakſe, anti ſuuremalt jaolt wanemate ehk eestkostjate järelwaatuſe alla. Järelwaatuſe all olewateſt lasteſt hakkaſiwad uueſti wargile 54, põgeneſiwad ära 77 ja pidaſiwad end üleüldiſe halwasti ülewal 46 laſt. Iſeäranis kergesti oliwad kuritööde peale need poiſikeſed walmis, kel iſa ära ſurnud. Palju parem lugu on tütarlastega, kes kergemini halwad elukombed jätawad, kui poiſid.

Areſti alla pandud

on raamat „G. Engel ja W. Gorohow. Üliõpilaste liikumiſe ajaloost 1899—1906 a." W. K. Serdakowſki wäljaantud, Peterburis.

Rahwaſaadikute ſõnawabaduſt kitſendada

tahta walitſus, nagu „Retſh" „Semſhtſhina" järel teatab. Sellekohane ſeaduſe-eelnõu olla juba wäljatöötatud. Rahwaſaadikuid tahetawat peaasjalikult ſiis wastutuſele wõtta, kui nad ametnikkude peale ilmaaegu ſüüdistuſt tõstawad.

Kooliõpetajate kurſuſed lõppeſiwad

20. juulil. Alaliſi kuulajaid oli 421 meeste- ja 575 naisterahwaſt. Rahwuſe järel oli: ſuurwenelaſi 874, walgewenelaſi 40, wäikewenelaſi 80, kuna eestlaſi 11 oli. Kuulajad oliwad enamasti kõik kooliõpetajad ja kooliõpetajannad; 540 nendeſt teeniwad ſemſtwokoolide peal. Kooliõpetajateſt ſaawad 480 inimeſt 360 rbl. aastas palka. Kõige alam palk on 200 rbl. ümber. On ka palkaſi, mis 2500 rublani ulatawad. Kõige ſuuremad kooliõpetajannade palgad on 1200 rbl.

Rahwakoolide inſpektorite arwu ſuurendada

tahab rahwahariduſe miniſterium. Sellekohane ettepanek on miniſtrite-nõukoguſſe juba ära antud. Nimelt tahetakſe eeltulewal 1911 a. 54 uut inſpektori-kohta juurde ajutada, milleks 100.000 rbl. ära kulub. Inſpektorite arwu ſuurendamine olla uute rahwakoolide juurde tekkimiſe pärast tarwilik. Praegu on 461 rahwakoolide inſpektori ametis.

Õiendus

Kodumaa lehed awaldawad Peterburi Wene lehtede järel ajakirjanduſe trahwimiſe üle arwuſtiku, milles nad ekſikombel tähendawad, nagu oleks meie leht juunikuus ainult 500 rublaga trahwitud jaanud. See on ekſitus. „Pealinna Teataja" ſai juunikuus kahe numbri eeſt (nr. 42 ja 43) kaks korda järgimööda 500 rublaga, kokku 1000 rublaga trahwitud.

Palume, et need kodumaa lehed, kes ſellekohaſe ekſitõnume ära trükkiſiwad, ka meie õienduſele ruumi lubakſiwad.

Kiri toimetuſele.

Awalik küſimine
St.-Peterb. Eesti jõuſtiku-ſeltſi „Kalewile."

Meie Eesti Jõuſtiku-ſeltſi „Kalewi" ajutajad liikmed palume „Kalewi" eestſeiſuſe käeſt järgnemate küſimuſte peale awalikku wastuſt.

1. Kus ajab praegu „Kalew", j. o. kus on ſeltſi ruumid?
2. Kui palju on „Kalewil" liikmeid?
3. Mis põhjuſel ei anna „Kalew" enneſt enam elumärki?
4. Miks ei kutſuta ſeltſi peakoosolekut kokku ega anta mingiſugust aruannet?
5. Kas mõtleb ſelts üleüldſe weel tööle hakata, wõi ſurmale ſuikuda?

Palume wiibimata ſeltſi 1905 aasta liikmeid kui ka ajutajad liikmed kokkukutſuda nõupidamiſele, kuidas lähemal ajal jälle tegewuſt alustada.

Auſtuſega

St.-Peterburis.
Juulikuul, 1910.

T. Wiedemann.
K. Walberg.
H. Toming.

Wastutaw toimetaja **A. Wares.**
Wäljaandjad **M. Jaakſon** ja **A. Wares.**

Peterburi Eesti Hariduse-selts.

Laupäewal, 31 juulil,
Udelnaja Klubi saalis
(Jaroslawſki proſpekt, 70).

Suwe pidu-ôhtu.

I.
Kontsert.
1) Куплетъ Торреадора, изъ оп. Карменъ, муз. Бизе. 2) Во францію два гренадера, муз. Шумана. 3) Пѣснь веснѣ, Блейхманъ.
Исполняетъ солистъ **И. Г. Павловъ.**

II.
Paljude ſoowil teiſt korda:
„Ullikene"
S. Krõlowi kolmejärguline naljamäng.

III. Lõpuks TANTS.

Hakatus kell 9 õhtul. Piletid 1.25—50 kop.

Piletid on ſaada „Ühiſelu" raamatukaupl. Офицерская 5, V jaoskonna kooperatiwides В. О., Средній пр. уг. 15 лин. № 59, кв. 4 ja Luige raamatukaupl. В. О., 11 лин. № 36.

Rongid lähewad kell 8.20; 8.50; 9.10; Wiimane rong Udelnajaſt Peterburiſſe kell 5.4 min.

Eesti kirjastuseühisuse „Ühiselu" raamatukauplus
Peterburis, Ohwitſeri uul. nr. 5,
ſoowitab kirjanduſeſõpradele järgmiſi raamatuid:

„Ühiſelu" kirjaſtuſel ilmunud raamatud:
Prof. L. Lieber. „Rahwa wabadus ja omawalitſus", cand. jur. K. Päts tõlge — 1.35 kop. iluköites — 2.20 kop.
G. Merkel. „Liiwimaa eſiaeg." Mäleſtuſeſammas papi ja rüütliwaimuſe. I. anne. Piltidega. F. Tombachi tõlge — 1 rbl.
Dr. med. **P. Hellat.** „Surma hirm ja tema ſeltskondline mõju." —25 kop.
N. Kann. „Henrik Ibſen ja tema dramad." — 30 kop.
Õigusteadline ajakiri **„Seadus ja Kohus"** 1909, hind 1 rbl.

„Ühiſelu" kirjaſtuſel ilmumas:
Dr. med. **P. Hellat.** Terwiſe õpetus. Ilmub annetena.
Schakespeare. „Hamlet." F. Tombach'i (Kaljuwald) tõlkes.
„Ühiſelu kalender 1911" ja **Üleüldine Eesti adreſſkalender.**

Laduſſe antud raamatud:
Käſi tules. I. Kirjatööde kogu. — 70 kop.
J. Tepman. Ilmutus kõues ja tormis. Johanneſe Ilmutamiſe raamat uues walguſes. —25 kop.
J. Tepman. Komedid ja täheſadu. Hulga piltidega. — 35 kop.
Prof. M. Schimkewitſch. Inimeſeſoo tulewik looduſeteaduſe walguſes. Piltidega. — 25 kop.
Cand. phil. **N. Kann.** Pildid Lääne-Europa kirjanduſeſt — 70 kop.
K. Peters. Ema ja laps. 1 rbl.
Hans Pöögelmann. Majanduſeteaduſe õpetus I. ja II. à 1.50 kop.
Elu ja wõitlus I. Fr. Jadeli, H. Pöögelmanni, W. Korolenko ja M. Gorki kirjatööd. — 30 kop.
Karl Kautſki. Sotſialne rewolutſion I. ja II. jagu. — 25 kop.
Karl Marx. Palgatöö ja kapital. — 7 kop.
A. Bebel. Seltskonna ſotſialiſeerimine. — 25 kop.
„Noor Eesti" III. — 2 rbl.
Prof. Tſhelpanow. Pſühologia õperaamat. N. Kanni tõlge.
A. S. Dogel. Weri. Milleſt tema koos ſeiſab ja milleks teda organismuſele tarwis läheb. — 25 kop.
Stanislaus Prizibiszewſki. Saatana lapſed. — 55 kop.
„Teaduſe" ja „Mõtte" kirjaſtuſel ilmunud raamatud.
Käſi tules II. Kirjatööde kogu. — 80 kop.

P. S.
Raamatukogudele raamatute wäljawalimiſt ja nimekirjade kokkuſeadimiſt wõtab „Ühiſelu" raamatukauplus oma hoolde ja täidab ſellekohaſed ſoowid kõige lühema aja ſees.

Kirjade adreſs: Книжный магазинъ „Общественная Жизнь." С.-Петербургъ, Офицерская, 5.

Mere kallas Peterburi lähedaſes ſuwel ja talwel elamiſeks.
5 min. mereſt, 20 m. Peterburiſt.
Seſtroretſki raudt. **elektriraudt.** ümberehitamiſega läheneb ſõiduaeg kuni 10 min.

Olgino

kõrge.
3 külda Lahtaſt kõrgem.
Lahta jaama juures, Seſtror. raudt. end. krahw Stenbock-Fermori mõiſas,
Männi mets, liiw, meri,
Telefoni ühendus Peterburiga.
15 aug lõpetatakſe trammai ehitam. Lahta jaamaſt Olginoni.
Maatükid 300 ſül. 2 rbl. ſüld peale.
Jaokaupa makſmine.
Kontor Lahta jaama juures Seſtror. raudt. ja Newſki pr. 46, kort. 9.
Telef. 25—09.

Lewaschowo

Würſt M. W. Wäſemſki mõiſas.
Ainukene terwe ja korraldatud koht ſuwel ja talwel elamiſeks.
Lewaſchowo jaama juures, Soome raudt.
70 rongi igapäew.
Mets, järw,
Abeſſinia kaewud.
Maatükid 400 ſüllaſt, 2 rbl. ſüld peale.
Jaokaupa makſmine iga kuus 3 a. jooksul
ilma kälirahata.
Kontor koha peal jaama wastas ja Newſki pr. № 46, kort. 9.
Teleph. 25—09.

Peterburi Eesti jõustiku-selts „Wõimula".
Kantſelei adreſs:
Пет. Набережная № 30, кв. 13.
Eestſeiſus.

Kakskümmend kaheksa aastat üksinduſe all piinatud itaallane kuninglik hing, palub kuninglikkude hingede poolt
kirjawahetuſt.
[illegible] ſoowitaw. Адр. Москва, Цвѣточный бульв., 1 Знаменскій пер. 24, кв. 3. Передать Юлію.

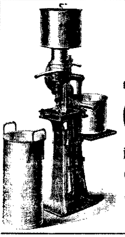

Koorelahutajad
„Alfa-Laval"
tellige Peterburiſt
C.Nurk & A.Nursy
juureſt.
Спасскій пер., № 3.
Sealſamaſt wõib ſaada ka teiſi koorelahutajaid ja nende üksikuid jaguſi

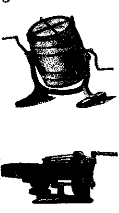

Tripper XX aastasaja nuhtlus.

Tripper purustab inimeſe organismuſe ära ja pärandab järeltulejatele. Haiged, teie warjate teda haiguſt ja häbenete arſtida. Teie ei tea, et iga tund on kallis, ſeſt haigus areneb kiireſti ja muutub raſkemaks.
Teadus tuli teile abiks. Tõſine abinõu on leitud, ſee abinõu on

Kubenoll.

Kubenoll mõjub ruttu ja kindlalt, ning parandab kõige wanema tripperi ilma kõiksugu järeldusteta nii hästi meeste- kui ka naisterahwaste juures lõpulikult ära. Seda tunniſtawad tuhanded tänukirjad. Arſtimiſe kurſus 3—4 karpi. Hind 1 karp. 50 pilli 2 rbl. 25 kop. Ainukene ladu:
Медико-фармацевтическ. Товарищество, С.-Петербургъ, Артиллерійская ул. № 2—140.
Saadetakſe pealepandud makſuga.

Въ имѣніи
Владиміра Всеволодовича Сипягина

РОМАНЦОВЪ-ПОКРОВСКОМЪ, расположенномъ непосредственно на обоихъ берегахъ рѣки Костромы, съ собственными пологами (пристанями для склада и удѣлки лѣса), **предлагаются съ публичнаго торга** къ сплошной рубкѣ съ учетомъ по площади дѣлянки лѣсосекъ 1909 1910 года и оставшіяся отъ предыдущихъ годовъ въ количествѣ около 275 десят. строевого и дровяного лѣса разныхъ породъ (преимуществ. ель). Условія продажи, таксацію дѣлянокъ (также ихъ осмотръ) можно видѣть съ 1-го Августа текущаго года на мѣстѣ (ст. Буй, Свв. ж. д. имѣніе Романцово-Покровское) адресъ для сего къ мѣстному управляющему, а также въ гор. Буѣ у Петра Алексѣевича Голованова въ собств. домѣ. Торги же имѣютъ быть въ г. Буѣ, Костромск. губ. 15, 16, 17 18 и 19 Сентября сего года въ собств. Г-на Сипягина домѣ съ 10 час. утра. Непроданныя на этихъ торгахъ дѣлянки будутъ продаваться тамъ-же такимъ же порядкомъ и въ тѣ же часы 10, 11 и 12 Октября 1910 года.

Вновь оборудованы, согласно современнымъ требованіямъ:
ВОДОЛЕЧЕБНИЦА И ЭЛЕКТРО-СВѢТОЛЕЧЕБНИЦА
съ примѣненіемъ физическихъ методовъ леченія.
ДУШИ: Шарко, шотландскій, круговой,
ВАННЫ: свѣтовыя, углекислыя, полуванны перловыя, суховоздушн., гидроэлектр. обливаніе, обтиранія, мѣстн. свѣтолеч.
Рентгеновскій кабинетъ, токи Тесла д'Арсонваля
а равно и различн. виды электричества.
МАССАЖЪ вибраціонный и ручной.
„ВОЗНЕСЕНСКАЯ ЛЕЧЕБНИЦА"
Вознесенскій пр., д. 27. Тел. 221-51.
Противъ церкви Вознесенія.
АМБУЛАТОРІЯ
пріемъ по всѣмъ специал. врачами-специалистами отъ 9 ч. у.—11 ч. н.
Плата за совѣтъ 50 к.
СТАЦІОНАРНОЕ ОТДѢЛ.:
Общія (съ плат. отъ 4 руб. [illegible]) для сердечныхъ, хирургическ., нервныхъ, глазныхъ и внутрен. (острозаразн. не принимаются).
АКУШЕРСКО-ГИНЕКОЛОГ. ОТДѢЛ.
ЗУБОВРАЧЕБНОЕ ОТДѢЛЕНІЕ.
ЛЕЧЕНІЕ АЛКОГОЛИКОВЪ ГИПНОЗОМЪ
ВОЛОСОЛЕЧЕБНОЕ ОТДѢЛЕНІЕ.

Parem kôhu sôber
„SAINT-RAPHAEL'i" wiin
on abinõu kõhuhaigeks jäämiste wastu, ärahindamata hea soojatõbe ja üleüldise nõrkuse juures.
Wiinawalmist. ühisus
,Saint-Raphael'
Valence (Drome) France.

„Pealinna Teataja"
üksikud numbrid müüwad Peterburis
Ühiſelu raamk. Офицерская, 5.
A. Rödder's raamatuk. Мѣщанская, 22.
J. [illegible] raamatukaupl. Офицерск. 54
A. Luige raamatukaupl. В. О. 11 л. 36.
W. A. [illegible]
A. Kortoſs. Udelnaja poſtkontoris.
Wennaſte Lemmode magaſin. Литейный проспектъ, 25.
A. Lemberg'i piima ja wõi kauplus. Гесслеровскій пер., 29.
P. Balts kauplus. Вас. Остр., Средній проспектъ, 12.
M. [illegible] tubakamagaſinis, Обводн. кан. 122. Balti waksali platſil.
T. Sandt. Цвѣточная ул., 7, кв. 9. Moſkwa wärawa taga.
Mihkelſon'i kaup. Екатерининск. кан. 152
[illegible] pagari kaupluſed. Забалканскій пр. 118. Moſkwa wärawa taga. Московское шоссе, № 16.
J. Marks nurimagaſin. Курляндская 26.
A. Reinwaldt'i tubaka kauplus. Глазовая ул. № 1.
Seppa piimakauplus. Пет. стор., Малый пр. 66.
J. Karolini piimakauplus. Стремянная ул. 19.
J. Kärna piimakauplus. В. О. Гавань, уг. Мал. пр. и Княгинск. ул. Городск. рын. № 20.
Kirſipuu, Kreis ja **Ko.** Больш. Самсоніевск. пр. 49 2 Сляночная.
J. [illegible] pagariäri. В. О., 4 лин. 19.
Weltſon'i tubakakaupl. Гавань, Опочинина ул. № 1-в.
Peale ſelle kõige ajalehte müüjate käeſt waksalites.

Dr. L. JAKOBSOHN.
Süüfiliſe, wenerika-, naha- ja suguliiku nõrkuſe (elektri arstimine) ſpetſialiſt. Iga päew (peale pühade ja teiſipäewa) 9—11 hom. ja 5—8 õhtul. **Забалканскій пр. (уг. 3-й роты) д. 31, кв. 6.**

Dr. Rebane
Siſemiſed ja närwihaiguſed.
Esmasp., teiſip. ja reedel kella 6—7 õhtu. Pühapäewadel kella 1—2 p. [illegible] пр. 11, [illegible] juures.
Telefon 130—47.

Dr. A. Loſsmann
siſemiſed haiguſed.
Kõnet. teiſip. ja reedel kella 7—½9, neljap. kella 3—4.
Elan nüüd Dmitrowſki pereul. nr. 10, Wladimirſki proſp. lähedal. Telephon 62—09.

Tripper ja ſyfilis
igap. 8—1 ja 5—11. Nikolaewſkaja 42.
Dr. Crok.

Tripper, ſyfilis ja ſuguorgan. jõuetus
Esmasp., teiſip., neljap. ja laup. kella 5—10 õhtul. Невскій пр. № 140 кв. 25.

Arſtimiſe maja. — Nõu eest 30 kop.
Pet. pool, Рождественская ул. 12, Suure proſp. ja Wedenſkaja lähedal.
Wastuwõtmine kella 9 hom. 10 õhtul.
Siſilis, terwe ja krooniline tripper, ſuguliſe nõrkus, elektr. ſiſem. ja naiste haig.

Tohter W. Neumann Süül., wenerika ja nahahaiguſed. Suguelunde korratus. Uuem arſtim. wiis. Waſſ. Saar, Keſkmine pr 14, kort. 3, 1 liini nurg. kella 10—12 ja 5—9. Telef. 266-60.

Oſaw ämmaemand
Annab ladkeſti abi ja nõu igal ajal.
Церковная 4-а, кв. 2. Telef. 326—57.

Kunsthambad
Eestlastele alandatud hinnaga.
Wastuwõt. 10—1 p. ja 6—9 õ. Екатерининскій каналъ № 82/12 у Вознесенск. моста. Telef. 276—29. Hambatehniker **R. Toom.**

Hambaarſt
M. Joelſon. Новый пер. 5, кв. 37. уг. Казанск.
Plomberimine, Kunſtlikud hambad
plattega ja ilma selleta.
Tööliſtele poole hinnaga.
Wäljatõmbamine ilma waluta 5—9 õ. pühapäewal kella 10—6.

Aug. London
Kunſt-hambad, kulla ja kautſchuki peal, parand. kella 9 hom. kuni 6 õhtu. Мѣщанская ул. 27, кв. 20. ja **Лигово, Дернова ул. 46.** Õhtu kella 7 10 igapäew.

Uus
puhaſtamiſe abinõu
ilma haiſuta
„WOKNAT"
(„ВОКНАТЪ")
mitu korda parem kui karbol,
kaotab igaſuguſt paha haiſu
pühkmetes, hoowides, wäljaheitmiſe kohas, tarwilik peſemiſe juures, külgehakkawate haiguste ärahoidmiſeks, häwitab igaſugu putukaid, haiguſe idusid, ſiberi katku ja kahjuta mõjuga maa ja taimede peale. ſoowitab
Торгово-Промышленное Товарищество
В. И. Кузе и Ко.
С.-Петербургъ, Невскій пр. 55.
Otſitakſe jällemüüjaid.

Wõrus
wõtab **„Pealinna Teataja"** tellimiſi ja kuulutuſi **Fr. Karlſoni & E. Songi Ko.** ja **J. Puju** raamatukaupluſed wastu ja müüwad üksikuid numbreid.

Hea kärneri äri
on ära müüa, perekonna haiguſe pärast. Eesti külawa koha peal. Kirjad ſaata järgmiſe adreſſi all: г. Нарва, Петерб. губ., Кляминская ул., № 189. Садоводство Т. Я. Кангеръ.

Gatschinas müüb „Pealinna Teataja" üksikuid numbrid ja wõtab tellimiſi wastu **P. L. Odenbergi** raamatukauplus, пр. Импер. Павла I.

Типографія Э. Ф. Межъ, СПБ. Забалканскій пр. № 22